

మన్నెలలో...

సంపుటి 22 సంచిక 1

జనవరి - మార్చి - 2018

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం

ఎడిటోరియల్ టీం

పి.యస్. అజయ్ కుమార్
 ఎల్. మల్లిక్
 పి. రఘు
 పి. త్రినాధరావు
 టి. కాంతారావు

అడ్వైజరీ కమిటీ

కె. గంగారావు
 ఇ. మహాలక్ష్మి
 బి. సూర్యం
 బి. చక్రధర్
 ఎ. సూర్యనారాయణ
 ఎ. కృష్ణారావు
 పి. గున్నమ్మ

చిత్రకారులు

బి. హరి

ప్రచురణకర్త

‘పరిచయ’
 ప్లాట్ నెం. 110, ఎండాడ
 సెనోరా బీచ్ రిసార్ట్స్ దగ్గర
 విశాఖపట్నం - 530 045
 ఫోన్ : 0891-2526663
 2735332
 e-mail : mannemlo@laya.org.in
 Web : www.laya.org.in

ముద్రణ

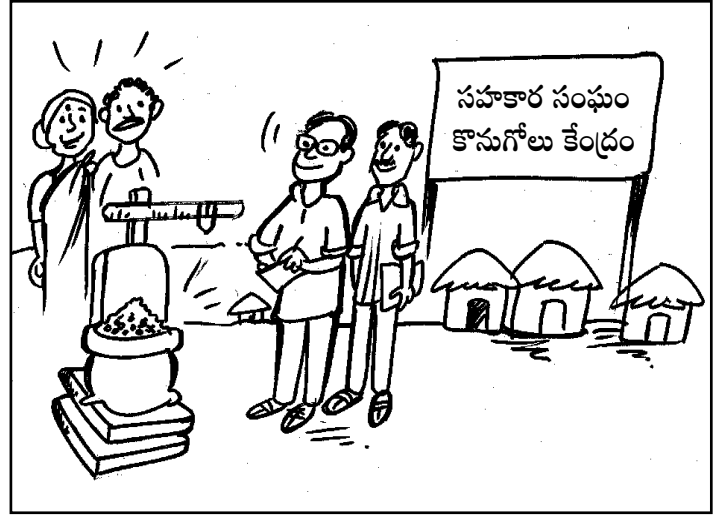
లయల్ ప్రెస్ కంప్యూటర్ సర్వీసెస్
 29-42-18,
 ఎస్.బి.ఐ. కోలని
 జడ్డికోర్డు ఎదురుగా
 విశాఖపట్నం - 530 020
 ఫోన్ : (0891) 2565270

జనవరి వచ్చిందంటే పంటలు ఇంటికి వచ్చే సమయం. మార్చి వచ్చిందంటే పనులు ఉండని కాలం మొదలయ్యిందని అర్థం. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే రైతులకు, ఆదివాసీ రైతులతో సహా అది గడ్డు కాలం. మన దేశ జనాభా 120 కోట్లు. వీరందరికి మూడుపూట్ల కడుపు నిండాలి. మరి వారు రాల్లు, రప్పలు తినలేరు కదా! “లక్షాధికారులైన లవణ అన్నమే గాని బంగారు కణికలు మింగలేరని మంచి పలుకే బంగారమాయేర” అన్నాడు వాగ్గేయకారుడు. ఇంత ముఖ్యమైన అన్నం అందించే వ్యవసాయ రంగం ఎందుకు నష్టాలలో ఉందో ఆలోచించాలి. ఈ ఏడాది అనగా 2018-19 కేంద్ర బడ్జెట్లో వ్యవసాయానికి పెద్దపీట వేశారని మీడియా ఘోషించింది. 2019లో సాధారణ ఎన్నికలు రానున్న వేళ ఇప్పుడు అందరికీ రైతులు గుర్తుకు వస్తున్నారు. కేంద్ర బడ్జెట్లోని వ్యవసాయ కేటాయింపులపై ఈ సంచికలో ఒక వ్యాసం ఇస్తున్నాం. సాధారణంగా మార్చి నెలలో ఉపాధి హామీ పనులు మొదలౌతాయి, కానీ ఈ ఏడాది వ్యవసాయ కూలీలలో ఎలాంటి ఆసక్తి కనిపించటం లేదు. అందుకు కారణం చేసిన పనికి సకాలంలో వేతనాలు అందకపోవడమే. ఉపాధి చట్టం ప్రకారం ఒక వారం పనిచేస్తే రెండు వారాలలో వేతనాలు అందాలి. రెండు వారాలు కాదు నెలలు గడిచినా వేతనాలు అందడం లేదు. వేతనాలు అందకపోవడానికి గల కారణాలను వివరించిన వ్యాసం ఈ సంచికలో ఉంది. ఇక ఆదివాసీలకు అడవులపై హక్కు కల్పించే అటవీ హక్కుల చట్టం నియమాలకు తేనున్న సవరణల సమాచారం కూడా ఇందులో ఉంది. ఈ సంచిక ఉపాధి, వ్యవసాయం అనే రెండు అంశాలను చర్చించే ప్రయత్నం చేసింది.

ఇందులో....

ఆదివాసీ రైతుల సహకార సంఘం 1
 రాష్ట్రంలో ఉపాధి హామీ కూలీల వెతలకు కారకులెవరు? 7
 వ్యవసాయ సంక్షోభానికి కారణాలు ఏమిటి? 10
 కుడి ఎడమైతే ఎంత కష్టం!? 14
 వాస్తవ సాగుదారుల అవస్థలు 17
 అటవీ భూములపై ఆదివాసీల హక్కులకు కత్తెర 20
 ‘పెసా’ చట్టం అమలుకు మార్గదర్శకాలు 22
 వార్తలు విశేషాలు..... 31

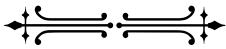
‘మన్నెంలొ...’ ప్రచురింపబడే వ్యాసాల్లోని అభిప్రాయాలు ఆయా రచయితలవి మాత్రమే. పత్రిక వాటితో ఏకీభవించిందని అనుకోరాదు.

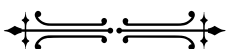
ఆదివాసీ రైతుల సహకార సంఘం

రాజ్ మా (Kidney bean) కొనుగోలు - అమ్మకం అనుభవాలు :

విశాఖ జిల్లా తూర్పు కనుమల ఆదివాసీ ప్రాంతంలో, అక్కడి ప్రత్యేక వాతావరణం, నేలను బట్టి పండే ఆరు (6) నెలల వాణిజ్య పంట 'రాజ్ మా' డిసెంబర్ లో పంట రావడం మొదలౌతుంది. దాంతో గిరిజనేతర వ్యాపారులు రంగంలోకి దిగుతారు. వారి దోపిడీ విధానాలపై గత సంచికలో 'రాజ్ మా సాగు సాగేనా' అనే వ్యాసంలో వివరించడం జరిగింది. ఆదివాసీ రైతులు ముఖ్యంగా కోండు ఆదివాసీ రైతులతో ఏర్పడిన సహకార సంఘం ఈ ఏడు అనగా 2017 డిసెంబరు - ఫిబ్రవరి 2018 మధ్య, రాజ్ మా కొనుగోలు చేసి, అమ్మేందుకు సిద్ధమయ్యింది. కోండు రైతులు, ఆదివాసీ మిత్రుల సహకారంతో ఈ ఏడాది 16 టన్నుల రాజ్ మాను కొనగలిగింది. జి. మాడుగుల మండలంలోని 7 గ్రామ పంచాయితీలకు చెందిన 18 గ్రామాలలోని 125 మంది ఆదివాసీ రైతుల నుండి ఈ కొనుగోలు జరిగింది.

ఆదివాసీ రైతులు ముఖ్యంగా టకోండు ఆదివాసీ రైతులతో ఏర్పడిన సహకార సంఘం టఈ ఏడు అనగా 2017 డిసెంబరు - ఫిబ్రవరి 2018 మధ్య, రాజ్ మా కొనుగోలు చేసి, అమ్మేందుకు సిద్ధమయ్యింది. కోండు రైతులు, ఆదివాసీ మిత్రుల సహకారంతో ఈ ఏడాది 16 టన్నుల రాజ్ మాను కొనగలిగింది. జి. మాడుగుల మండలంలోని 7 గ్రామ పంచాయితీలకు చెందిన 18 గ్రామాలలోని 125 మంది ఆదివాసీ రైతుల నుండి ఈ కొనుగోలు జరిగింది.

చేతిలో చిల్లి గవ్వలేకుండా :

డిసెంబరు వస్తుందనగానే గిరిజనేతర వ్యాపారులు డబ్బు సంచులతో రంగంలోకి దిగుతారు. అందులో కొందరు అంతకు ముందే రైతులకు కొంత నగదు అప్పుగా కూడా ఇచ్చి వుంటారు. సహకార సంఘం తరపున కొనుగోలు చేయాలనుకొనేసరికి సంఘం వద్ద 'పెట్టుబడి' లేదు. సాధారణంగా గిరిజనేతర వ్యాపారులు రైతుల నుండి కొనుగోలు చేసే సమయంలో సరుకుకు పూర్తి ధర చెల్లించరు, గడువు తీసుకొని ఆ తరువాత మిగిలినది ఇస్తుంటారు. కనుక అదే పద్ధతిలో సహకార సంఘం కూడా సగం నగదు రైతులకు ఇచ్చి మిగిలింది ఒక 15 రోజుల గడువులో చెల్లించవచ్చని భావించింది. అలాగైతే ఒక రూపాయి చేతిలో ఉంటే రెండు రూపాయిల సరుకు కొనవచ్చని సహకార సంఘం కోర్ టీం సభ్యులు భావించారు.

ముందుకొచ్చిన సేఫ్ హార్వెస్ట్ :

'సేఫ్ హార్వెస్ట్' వారు సహకార సంఘం ద్వారా ఒక 15 టన్నుల వరకు రాజమా కొనేందుకు, సహకార సంఘాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు ముందుకు వచ్చారు. కొనుగోలుకు కొంత నగదు ఎడ్వాన్స్ ఇవ్వడానికి కూడా సిద్ధపడ్డారు. దాంతో ఒక నమ్మకం వచ్చింది. అయితే కంపెనీ క్వాలిటీకి సంబంధించి కొన్ని షరతులు పెట్టింది.

అయితే అవతలి ఒడ్డు, కాకపోతే ఇవతలి ఒడ్డు

ఎ. అప్పగించే సరుకులో 5%కి మించి వేస్ట్ (చెత్త, చెదారం) వుండకూడదు.

బి. సరుకు అప్పగించే సమయంలో తేమ శాతం 11% మించకూడదు.

క్వాలిటీ - మౌళిక వసతులు :

రాజ్మా కొనడం కంటే కంపెనీ అడుగుతున్న క్వాలిటీని సాధించడమే ఒక పెద్ద సమస్యగా కనిపించింది. ఎందుకంటే నిజానికి వీటిని సాధించడానికి సహకార సంఘం వద్ద ఎలాంటి మౌళిక వసతులూ లేవు. కొన్న సరుకును ఒక దగ్గర దాచడానికి స్థలం కూడా లేదు. అయినా కోర్ టీం సభ్యులు దీనిని ఒక సవాల్ గా తీసుకొని ముందుకు సాగారు. ఈ రెండు క్వాలిటీ అంశాలను సాధించాలంటే

ఎ. సరుకును ఒక దగ్గర దాయగలిగే సదుపాయం వుండాలి.

బి. మనుషులను పెట్టి రాజ్మా నుండి చెత్త, చెదారం, పుచ్చులు ఏరించగలగాలి.

సి. తేమ శాతాన్ని తగ్గించడానికి కొన్ని రోజులు రాజ్మాను ఎండలో పెట్టాలి. దానికి విశాలమైన స్థలం, పనివారు కావాలి.

అంబలమామిడి రైతులతో చర్చ :

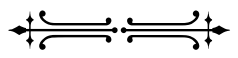
పై మూడు సమస్యలలో దిగువ రెండింటినీ (బి. మరియు సి.) గిరిజన రైతులు సహకరిస్తే సులువుగా పరిష్కరించవచ్చని కోర్ టీం సభ్యులు భావించారు. దీనిపై ఆదివాసీ రైతుల అభిప్రాయాలను తెలుసుకోవడానికి సొలబం పంచాయతీలోని 'అంబలమామిడి' ఆదివాసీ గ్రామానికి డిసెంబర్ 13, 2017 రాత్రికి చేరుకున్నారు. ఈ గ్రామంలో 'మటియా' అనే కొండు తెగ ఆదివాసీలు వుంటున్నారు. వయ్యారి గరువు అనే గ్రామం వరుకు రోడ్డు సదుపాయం వుంది, అక్కడ నుండి ఒక గంట నడకతో అంబలమామిడి చేరుకోగలం. తేదీ 14న జరిగిన గ్రామ రైతుల సమావేశంలో సీదరి శ్రీను రైతులకు రాజ్మా కొనుగోలులో గిరిజనేతర షావుకారులు చేస్తున్న మోసాలను, రైతులుకు జరుగుతున్న నష్టాలను వివరించారు. సహకార సంఘం లక్ష్యాలను వివరించి, సంఘానికి రాజ్మా అమ్మాలని కోరారు. అప్పటికే షావుకారులు గ్రామాలకు వస్తున్నారు. 45 రూ॥లని వారు రేటు చెప్పి వున్నారు. సీదరి శ్రీను ఈ క్రింది ప్రతిపాదనలు పెట్టారు.

ఎ. రాజ్మా నుండి చెత్త, చెదారం ఏరి, ఎండబెట్టి ఇస్తే కేజికి రూ॥ 50 ఇస్తాం (గిరిజనేతర షావుకారుల కంటే ఒక కేజికి రూ॥ 5 ఎక్కువ)

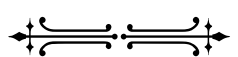
బి. సంఘం ఎలక్ట్రానికి కాటతో రాజ్మా తూచి కొంటుంది (గిరిజనేతర షావుకారులు 'కుంచం' అనే సాధనంతో కొలుస్తారు).

ఈ ప్రతిపాదనలు వారు విన్నారు కానీ వారి నుండి ఉత్సాహంతో కూడిన జవాబు / అంగీకారం రాలేదు. ఆ తదుపరి రైతులతో విడివిడిగా చేసిన సంభాషణ వల్ల వారి నుండి కొన్ని విషయాలు రాబట్టడం జరిగింది. అవి ఏమంటే-

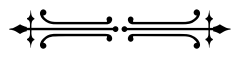
ఎ. శుభ్రం చేసి, ఎండబెట్టి ఇవ్వడం కష్టమని అన్నారు. ఎందుకంటే డిసెంబరు, జనవరి నెల అన్నీ పంటలు చేతికి వచ్చే సమయం. ఇంటిలోని ప్రతి చేయి పని చేయవలసిందే. ఉదాహరణకు రాజ్మా వస్తున్న సమయానికి కాఫీ పళ్ళు కూడా రాలిపోవడం మొదలెట్టాయి. కనుక శుభ్రం చేసి, ఎండబెట్టడం వంటి పనులకు అందరూ వెళ్ళవలసిందే. గ్రామంలో అందరికీ భూములు వుంటాయి. కనుక అందరి ఇళ్ళలోనూ ఇదే పరిస్థితి.

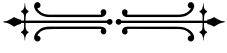

రాజ్మా కొనడం కంటే కంపెనీ అడుగుతున్న క్వాలిటీని సాధించడమే ఒక పెద్ద సమస్యగా కనిపించింది. ఎందుకంటే నిజానికి వీటిని సాధించడానికి సహకార సంఘం వద్ద ఎలాంటి మౌళిక వసతులూ లేవు. కొన్న సరుకును ఒక దగ్గర దాచడానికి స్థలం కూడా లేదు. అయినా కోర్ టీం సభ్యులు దీనిని ఒక సవాల్ గా తీసుకొని ముందుకు సాగారు.

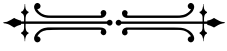

రాజ్మా నుండి చెత్త, చెదారం ఏరి, ఎండబెట్టి ఇస్తే కేజికి రూ॥ 50 ఇస్తాం (గిరిజనేతర షావుకారుల కంటే ఒక కేజికి రూ॥ 5 ఎక్కువ) సంఘం ఎలక్ట్రానికి కాటతో రాజ్మా తూచి కొంటుంది (గిరిజనేతర షావుకారులు 'కుంచం' అనే సాధనంతో కొలుస్తారు). ఈ ప్రతిపాదనలు వారు విన్నారు కానీ వారి నుండి ఉత్సాహంతో కూడిన జవాబు / అంగీకారం రాలేదు.

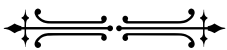

కేజీకి 5 రూపాయిలు కాదు,
10 రూపాయిలు ఇచ్చినా కూడా
ఇక్కడ సమస్య రేటు లేదా
డబ్బు కాదు. ఆ పని చేయడానికి
మనుషులను కేటాయించగలిగే
స్థితిలో రైతులు లేరు.
అన్నిటికంటే ముఖ్యం సరుకు
(పంట) ముందు వారి ఇంటి
నుండి బయటకు వెళ్లిపోవాలి.
ఎందుకంటే వేరే పంటను
దాచడానికి వారి ఇళ్ళల్లో స్థలమే
లేదు. అంతేగాక రేటు
5 రూపాయిలు పెరిగితే
ఆదాయం పెరగడం అనే
డబ్బుల లెక్కమీద వారికి
పెద్దగా ఆసక్తి లేదు.

సాడేకు (సింగర్బ పంచాయతీ),
గానుగురోలు
(గడుతూరు పంచాయతీ),
దేవరాపల్లి (వంజరి పంచాయతీ)లో
మూడు కొనుగోలు
కేంద్రాలు తెరవాలని
కోర్ టీమ్ నిర్ణయించుకుంది.
అయితే క్రింది మౌలిక
వసతుల సమస్యలు
ముందుకు వచ్చాయి.

బి. గిరిజనేతర షావుకారులు నాణ్యత విషయంలో ఇవేవీ అడగకుండా ఎలా ఇస్తే అలా పట్టుకుపోతారు. పైగా శుభ్రం చేసి, ఎండబెట్టి ఇవ్వడం అనేది ఆదివాసీ రైతులకు అలవాటులేదు.

సి. కేజీకి 5 రూపాయిలు కాదు, 10 రూపాయిలు ఇచ్చినా కూడా ఇక్కడ సమస్య రేటు లేదా డబ్బు కాదు. ఆ పని చేయడానికి మనుషులను కేటాయించగలిగే స్థితిలో రైతులు లేరు. అన్నిటికంటే ముఖ్యం సరుకు (పంట) ముందు వారి ఇంటి నుండి బయటకు వెళ్లిపోవాలి. ఎందుకంటే వేరే పంటను దాచడానికి వారి ఇళ్ళల్లో స్థలమే లేదు. అంతేగాక రేటు 5 రూపాయిలు పెరిగితే ఆదాయం పెరగడం అనే డబ్బుల లెక్కమీద వారికి పెద్దగా ఆసక్తి లేదు.

అంబలమామిడి రైతులతో మాటలాడిన తరువాత కోర్ టీమ్ సమావేశం జరిగింది. అందులో ఈ అంశాలను చర్చించి రైతులే శుభ్రం చేసి, ఎండబెట్టి ఇస్తారని ఆశించకూడదని, అందుకు సహకార సంఘమే ఏర్పాట్లు చేసుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నారు.

మౌలిక వసతులు - కొనుగోలు కేంద్రాల ఏర్పాటు :

సాడేకు (సింగర్బ పంచాయతీ), గానుగురోలు (గడుతూరు పంచాయతీ), దేవరాపల్లి (వంజరి పంచాయతీ)లో మూడు కొనుగోలు కేంద్రాలు తెరవాలని కోర్ టీమ్ నిర్ణయించుకుంది. అయితే క్రింది మౌలిక వసతుల సమస్యలు ముందుకు వచ్చాయి.

ఎ. కొన్న సరుకును పట్టేందుకు గోనె సంచులు లేవు. తక్కువ ఖరీదుకు దొరికే ప్లాస్టిక్ గోనెలు కొనకూడదని అనుకున్నారు. ఎందుకంటే అవి చాలామట్టుకు రసాయనిక ఎరువులకు వాడినవై వుంటాయి. కనుక అనకాపల్లిలోని హోల్సేల్ మార్కెట్లో జనపనారతో చేసిన గోనె సంచులు కొన్ని ముందుగా కొని, స్థానిక రేషన్ షాపుల నుండి అవసరాన్ని బట్టి సేకరించాలని నిర్ణయించారు.

బి. ఎలక్ట్రానిక్కు కాట (త్రాసు)తోనే సరుకు కొనుగోలు చేయాలని సంఘం అనుకుంది కానీ అవి లేవు. భారం రాజు వద్ద ఒక ఎలక్ట్రానిక్కు కాట (సాడేకు - కొనుగోలు కేంద్రం) వుండటంతో మరో రెండు కాటాలు కావలసి వచ్చింది. కొత్తవి కొనేందుకు నిధులు లేవు. అందుచేత నాతవరం, అనకాపల్లిలో తెలిసిన వారి నుండి రెండు ఎలక్ట్రానిక్కు కాటలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

సి. తేమ శాతం తగ్గాలంటే ప్రతి రోజు రాజ్మాను ఎండలో ఆరబెట్టాలి. అందుకు టార్పాలిన్స్ లేవు వాటిని కొనుగోలు చేసుకోవలసి వచ్చింది.

డి. రాజ్మాను జల్లించడానికి (దాని వలన కొంత లేబర్ ఖర్చు తగ్గుతుందని) జల్లెడలు చేయించాలని అనుకున్నారు, అదొక సమస్య.

ఇ. కొన్న సరుకును ఎక్కడ వుంచాలి. గ్రేడింగ్, ఎండపెట్టడం ఎక్కడ చేయాలనే సమస్య ఎదురయ్యింది. వంజరి పంచాయతీకి చెందిన 'చీకుంబంద' అనే గ్రామంలోని 'కమ్యూనిటీ' హాలుకు రూ॥ 500 చెల్లించి వాడుకోవడానికి ఏర్పాటు చేశారు. కొనుగోలు పూర్తి అయ్యే వరకు గానుగురోలు, సాడేకు కేంద్రాలలో కొన్న రాజ్మాను స్థానిక రైతుల వద్ద వుంచాలని అనుకున్నారు.

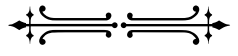

ఈగ ముసరని పండు (నిప్పు)

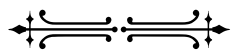
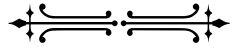
ఎదురైన సవాళ్ళు :

కోర్ టీం సభ్యులకు అన్నీ కొత్తే ఏవీ ముందుగా సిద్ధంగా లేవు. ఎటు తిరిగి ఏమాతుందోననే బెంగతోనే సహకార సంఘం కొనుగోలుకు దిగింది. చేతిలో పూర్తి స్థాయిలో నగదు లేదు, అనుభవం లేదు. మౌఖిక వసతులు లేవు. సహకార సంఘంతో పరిచయం వున్న గ్రామాలు చాలామట్టుకు 'అంబలమామిడి' వంటి గ్రామాలే. విశాఖ జిల్లా ఆదివాసీ ప్రాంతం ఎత్తయిన (తూర్పు కనుమల) కొండలలోపై వుంది. మరోవైపు దశాబ్దాల పాటు ఈ ప్రాంతంలో ఆదివాసీలతో వ్యాపారం / వడ్డీ వ్యాపారం చేస్తూ ఊడలు దిగిన గిరిజనేతర వ్యాపారులు. ఈ నేపథ్యంలో సహకార సంఘం ఎదుర్కొన్న సవాళ్ల ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

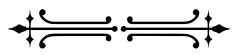
- ఒక వారం రోజులలోనే కేజీ రాజ్ మా రేటు 45 రూపాయిల నుండి 50 కి గిరిజనేతర వ్యాపారులు పెంచారు. గతంలో వారు రైతులకు ఇచ్చిన అప్పులకు వడ్డీ, అసలు పోగా మిగిలిన రాజ్ మాకు వారు నగదు పూర్తిగా ఇచ్చేవారు కాదు. కానీ ఈ సారి వారు మొత్తం ఇవ్వడం మొదలుపెట్టారు. ఇది సహకార సంఘం రంగంలోకి దిగడం వలనే సాధ్యమయింది. కానీ సహకార సంఘం సగం నగదు ఇచ్చి మిగిలింది 15 నుండి 20 రోజులు వ్యవధి కోరటం జరిగింది. సహకార సంఘం వాలంటీర్స్ కు ఇది ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితి సృష్టించింది. ఇలాంటిది జరగవచ్చని వారు అంచనా వేయలేకపోయారు.
- తక్కువ మొత్తాల్లో రాజ్ మా ఇచ్చే రైతులు మొత్తం నగదు ఒకేసారి ఇవ్వాలని కోరారు. ఉదాహరణకు 10 నుండి 50 కేజీలు. వీటిని కొనకపోతే సంఘం అనుకున్న లక్ష్యం 15 టన్నులు చేరుకోలేమేమో అనే బెంగ ఒకవైపు, అలా మొదలు పెడితే చేతిలో వున్న నగదు ఖర్చు అయిపోతే ఎలా అనే ఆలోచన మరో వైపు ఊగిసలాట సాగింది.
- గానుగురోలు, దేవరాపల్లి కొనుగోలు కేంద్రాల పరిధిలో కొన్ని గ్రామాలలో ఎలక్ట్రానిక్ కాట వాడకూడదని గిరిజనేతర వ్యాపారులు గొడవకు దిగారు. దేవరాపల్లి పరిధిలోని బెన్నవరం గ్రామంలో ఆ గ్రామ గిరిజన వ్యాపారులు సంఘం వాలంటీర్స్ ను బెదిరించారు కూడా. అయితే అదే గ్రామంకు చెందిన కృష్ణ అనే యువరైతు సహకార సంఘం ఈ.సి. సభ్యుడు, ఆ ప్రాంతం కొనుగోలో వాలంటీర్ గా ముందు నిలబడి దాన్ని ప్రతిఘటించాడు. దాంతో అదే గ్రామంలో 1500 కేజీల రాజ్ మాను సంఘం కొనగలిగింది.
- గిరిజనేతర వ్యాపారులు ఆదివాసీ రైతులకు ముందుగా అప్పులు ఇస్తారు. 'సహకార సంఘం వారు అప్పులు ఇస్తారేమో అడగండి' అంటూ కొన్ని చోట్ల రైతులను రెచ్చగొట్టి పంపించారు.
- 'చీకుంబంద' గ్రామంలో కమ్యూనిటీ హాల్ ను రూ॥ 500 అద్దెతో సహకార సంఘం గ్రేడింగ్, స్టోరేజ్ కోసం తీసుకొని పని మొదలు పెట్టింది. గ్రామంలో వుంటున్న కొందరు గిరిజనేతర వ్యాపారులు కొంతమంది గిరిజన యువకులను చేరదీసి వారి ద్వారా కమ్యూనిటీ హాల్ ఖాళీ చేయాలని వత్తిడి చేసే ప్రయత్నం చేశారు. సహకార సంఘం రూ॥ 1000 ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. (వచ్చే ఏడు ఇది లభించకపోవచ్చును).
- ఎలక్ట్రానిక్ కాటలు చాలా బరువుగా వుండటంతో వాటిని మోసుకుంటూ, లోపలి గ్రామాలకు వెళ్ళడం వాలంటీర్స్ కు కష్టం అయ్యింది.
- ఎలక్ట్రానిక్ కాటలతో ఒక సమస్యను వాలంటీర్స్ గుర్తించారు. ఎలక్ట్రానిక్ కాట మీదుగా గాలి వీస్తే (ఇవన్నీ అటవీ గ్రామాలు) 20 నుండి 50 గ్రాములు ఎక్కువగా రీడింగ్ చూపిస్తున్నాయి.

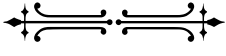

కోర్ టీం సభ్యులకు అన్నీ కొత్తే ఏవీ ముందుగా సిద్ధంగా లేవు. ఎటు తిరిగి ఏమాతుందోననే బెంగతోనే సహకార సంఘం కొనుగోలుకు దిగింది. చేతిలో పూర్తి స్థాయిలో నగదు లేదు, అనుభవం లేదు. మౌఖిక వసతులు లేవు. సహకార సంఘంతో పరిచయం వున్న గ్రామాలు చాలామట్టుకు 'అంబలమామిడి' వంటి గ్రామాలే. విశాఖ జిల్లా ఆదివాసీ ప్రాంతం ఎత్తయిన (తూర్పు కనుమల) కొండలలోపై వుంది. మరోవైపు దశాబ్దాల పాటు ఈ ప్రాంతంలో ఆదివాసీలతో వ్యాపారం / వడ్డీ వ్యాపారం చేస్తూ ఊడలు దిగిన గిరిజనేతర వ్యాపారులు.

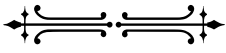

'చీకుంబంద' గ్రామంలో కమ్యూనిటీ హాల్ ను రూ॥ 500 అద్దెతో సహకార సంఘం గ్రేడింగ్, స్టోరేజ్ కోసం తీసుకొని పని మొదలు పెట్టింది. గ్రామంలో వుంటున్న కొందరు గిరిజనేతర వ్యాపారులు కొంతమంది గిరిజన యువకులను చేరదీసి వారి ద్వారా కమ్యూనిటీ హాల్ ఖాళీ చేయాలని వత్తిడి చేసే ప్రయత్నం చేశారు. సహకార సంఘం రూ॥ 1000 ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు.

కొత్తగా వస్తున్న గిరిజన దళారీలు పాత గిరిజనేతర వ్యాపారులకు జత కలుస్తున్నారు. దాంతో వారి నుండి ప్రతిఘటన కొత్త రూపు తీసుకుంటున్నది.

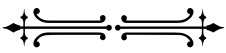

- రోడ్డు సదుపాయంలేని లోపలి గ్రామాలలో కొనుగోలు చేసిన రాజ్మాను తెచ్చేందుకు 1. గుర్రాలు 2. మోటార్ సైకిల్ 3. ఆటో 4. మోత వంటి వివిధ రవాణా సాధనాలను వాడవలసి వచ్చింది.
- ఇప్పుడు అన్ని కోండు గిరిజన గ్రామాలలో క్రైస్తవ భక్తులు / చర్చి వచ్చాయి. డిసెంబర్ 25కు ముందే తమకు పూర్తి నగదు ఇవ్వాలని, అలా అయితేనే సరుకు ఇస్తామని లేకపోతే గిరిజనేతర వ్యాపారులుకు ఇచ్చేస్తామని చెప్పారు. ఇది వూహించని కొత్త పరిణామం.
- కొత్తగా వస్తున్న గిరిజన దళారీలు పాత గిరిజనేతర వ్యాపారులకు జత కలుస్తున్నారు. దాంతో వారి నుండి ప్రతిఘటన కొత్త రూపు తీసుకుంటున్నది.
- ఎంత ఉదయాన్నే వెళ్ళినా అప్పటికే రైతులు పొలాలలోకి వెళ్ళి పోతున్నారు. ఒకోసారి వారి కోసం గ్రామంలోనే వుండిపోవలసి వస్తున్నది. తిండి కూడా దొరకక పోవచ్చును.
- కమ్యూనిటీ హాల్ చీకుంబందలో ఏర్పాటు చేసిన గ్రేడింగ్ కు లేబరును తీసుకు రావడం, తీసుకు వెళ్ళడం పర్యవేక్షించడం, మరోవైపు గ్రామాలకు వెళ్ళి కొనుగోలు నిర్వహించడం చాలా కష్టమైంది.

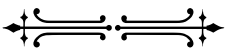
సహకార సంఘం వలన రైతులకు ఏమి ఒరిగింది ?

ఈ సహకార సంఘం పూర్తిగా ఆదివాసి రైతులతో ఏర్పడింది. సభ్యులు ప్రధానంగా కోండు గిరిజన రైతులు, సహకార సంఘం వాలంటీర్స్ కూడా ఆదివాసిలే.

- గిరిజనేతర వ్యాపారులు ఇచ్చే రేటు ఒక కేజికి 50 రూపాయలే సహకార సంఘమూ చెల్లించింది. గ్రేడింగ్ చేసిన రాజ్మాను సేఫ్ హార్వెస్ట్ వారికి రూ॥ 57.20కి సంఘం అమ్మింది. అయితే గిరిజనేతర వ్యాపారులు నగదు చెల్లించేప్పుడు రవాణా, తరుగు పేరుతో 2 నుండి 3 రూపాయిలు తగ్గిస్తుంటారు. ప్రతి కొనుగోలుకు రైతుకు సంఘం రశీదు ఇచ్చింది. కొన్ని గ్రామాలలో ఆదివాసీ రైతులు గిరిజనేతర వ్యాపారులను తమకు రసీదులు ఇవ్వాలని కోరారు.
- సహకార సంఘం ఎలక్ట్రానిక్ కాటలు ఉపయోగించింది. గిరిజనేతర వ్యాపారులు కుంచంతో కొలుచుకున్నారు. ఈ రెండింటికి తేడా తెలియాలంటే వయ్యారిగరువు అనే గ్రామంలో జరిగిన ఘటన గూర్చి తెలుసుకోవాలి. వయ్యారిగరువు గ్రామంలో సంఘం వాలంటీర్స్ ఎలక్ట్రానిక్ కాటతో వెళ్లారు. వారు అక్కడకి వెళ్ళేసరికే గిరిజనేతర వ్యాపారులు కుంచంతో కొందరి వద్ద అప్పటికే రాజ్మా కొలుచుకొని వున్నారు. వారు 50 కేజిలు అని రైతులవద్ద కొన్న బస్తాను ఎలక్ట్రానిక్ కాటపై ఆదివాసీల సమక్షంలో సంఘం వాలంటీర్స్ తిరిగి కొలిస్తే అది 62 కేజిలు వచ్చింది. అంటే ప్రతి కేజికి 240 గ్రాములు అదనంగా తీసుకుంటున్నారు. 5 కేజీలు (ఒక కుంచం పట్టులో 1.2 కేజిలు అదనంగా తీసుకుంటున్నారు. దానిని నగదులోకి మారిస్తే ఈ విధంగా వుంది.

వారు 50 కేజిలు అని రైతులవద్ద కొన్న బస్తాను ఎలక్ట్రానిక్ కాటపై ఆదివాసీల సమక్షంలో సంఘం వాలంటీర్స్ తిరిగి కొలిస్తే అది 62 కేజిలు వచ్చింది. అంటే ప్రతి కేజికి 240 గ్రాములు అదనంగా తీసుకుంటున్నారు. 5 కేజీలు (ఒక కుంచం పట్టులో 1.2 కేజిలు అదనంగా తీసుకుంటున్నారు.

గిరిజనేతర వ్యాపారుల కొనుగోలు	రూపాయిలు
1 కేజి కి రూ॥ 50x50 కేజిలు	2500-00
1 కేజి కి రూ॥ 50x12 కేజిలు (తూకంలో మోసం ద్వారా పొందినవి)	600-00

నట్టేట గొనిపోయి పుట్టి ముంచినట్లు

గిరిజనేతర వ్యాపారులు ఆదివాసీ రైతులకు ఇచ్చే ప్రతి రూ॥ 2500కు వారు అదనంగా తీసుకొనేది రూ॥ 600. ఎప్పుడైతే దీనిని వాలంటీర్స్ బయటపెట్టారో వెంటనే వారు గొడవకు దిగారు.

అనుభవాలు - భవిష్యత్తు ప్రణాళికలు

మన బలాలు

- ప్రజలకు మేలు చేయాలనే లక్ష్యం గల యువకులు ఉండటం (ఇందులో ఆదివాసీలు, అదివాసేతరులూ వున్నారు.)
- రెండు సార్లు రాజ్మా కొని, అమ్మిన అనుభవం
- రిజిస్ట్రేషన్ అయిన సహకార సంఘం
- సి.ఎస్.ఎ. సహజ ఆహారం, సేఫ్ హార్వెస్ట్ వంటి సంస్థలతో ఏర్పడిన పరిచయాలు.

బలహీనతలు

- సహకార సంఘానికి ఎలాంటి మౌలిక వసతులు లేవు. కార్యాలయం, గోడౌన్, ప్రోసెసింగ్ యూనిట్స్ వంటివన్నీ ఒకే చోట వుండే కాంప్లెక్స్ లేదు.
- గ్రేడింగ్ను యాంత్రికరించలేకపోవడం
- ఎలక్ట్రానిక్ కాటాలు, గోనెలు, తేమను కొలిచే యంత్రం, బరకాలు వంటి సామాగ్రి లేకపోవడం
- సహకార సంఘం ఎకౌంట్స్ నిర్వహణ, ఆడిటింగ్, ఇ.సి., జి.బి. మీటింగ్స్ నిర్వహణ సరిగ్గా చేయలేకపోవడం.
- జి.ఎస్.టి, ఎ.ఎం.సి., ఆదాయపన్ను చట్టం, సెక్షన్ 12 (A), 80 (G) లేకపోవుట
- పెట్టుబడి లేకపోవడం
- కార్యకర్తలకు నైపుణ్యం శిక్షణ లేకపోవడం
- పూర్తి కాలం పనిచేసే కార్యకర్తలు లేకపోవడం.

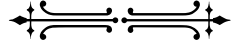
రాజ్మా సేకరణ మరియు సరఫరా (కేజీల్లో)

1	సేఫ్ హార్వెస్ట్కు అమ్మింది	11,012
2.	మహాలక్ష్మీ ట్రేడర్స్కు అమ్మింది	4,779
3	గ్రేడింగ్లో వచ్చిన చెత్త, చెదారం	860
4	బరువులో వచ్చిన తరుగు	225
		16,876

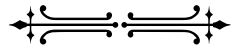
రాజ్మా సేకరణకు అయిన ఖర్చులు (రూ॥ల్లో)

1	రాజ్మా కొనుగోలుకు	7,96,790
2	గ్రేడింగ్ ఖర్చులు	39,720
3	ఇతర ఖర్చులు	41,890
	మొత్తం	8,78,400

- పి.ఎస్. అజయ్ కుమార్
మొబైల్ : 9849427588

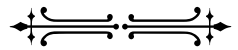

ప్రజలకు మేలు చేయాలనే లక్ష్యం గల యువకులు ఉండటం (ఇందులో ఆదివాసీలు, అదివాసేతరులూ వున్నారు.) రెండు సార్లు రాజ్మా కొని, అమ్మిన అనుభవం రిజిస్ట్రేషన్ అయిన సహకార సంఘం

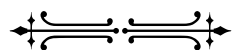

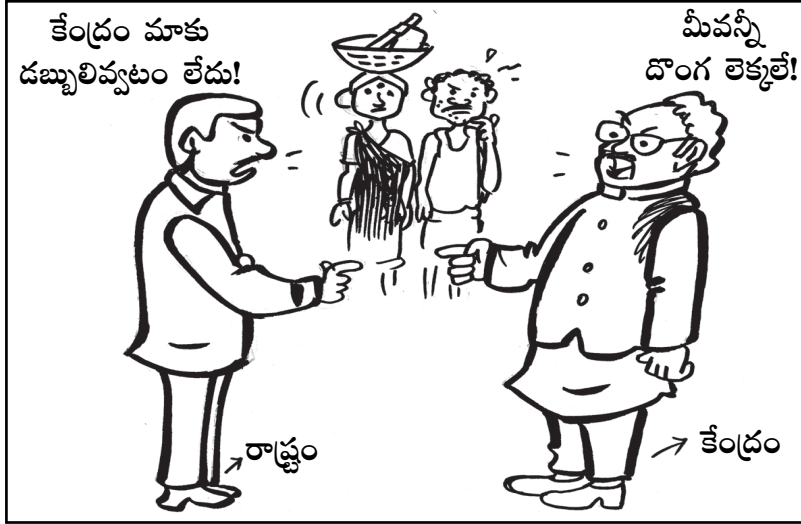
సహకార సంఘానికి ఎలాంటి మౌలిక వసతులు లేవు. కార్యాలయం, గోడౌన్, ప్రోసెసింగ్ యూనిట్స్ వంటివన్నీ ఒకే చోట వుండే కాంప్లెక్స్ లేదు.

గ్రేడింగ్ను యాంత్రికరించలేకపోవడం ఎలక్ట్రానిక్ కాటాలు, గోనెలు, తేమను కొలిచే యంత్రం, బరకాలు వంటి సామాగ్రి లేకపోవడం. సహకార సంఘం ఎకౌంట్స్ నిర్వహణ, ఆడిటింగ్, ఇ.సి., జి.బి. మీటింగ్స్ నిర్వహణ సరిగ్గా చేయలేకపోవడం. జి.ఎస్.టి, ఎ.ఎం.సి., ఆదాయపన్ను చట్టం, సెక్షన్ 12 (A), 80 (G) లేకపోవుట పెట్టుబడి లేకపోవడం కార్యకర్తలకు నైపుణ్యం శిక్షణ లేకపోవడం పూర్తి కాలం పనిచేసే కార్యకర్తలు లేకపోవడం.

సహకార సంఘానికి ఎలాంటి మౌలిక వసతులు లేవు. కార్యాలయం, గోడౌన్, ప్రోసెసింగ్ యూనిట్స్ వంటివన్నీ ఒకే చోట వుండే కాంప్లెక్స్ లేదు. గ్రేడింగ్ను యాంత్రికరించలేకపోవడం ఎలక్ట్రానిక్ కాటాలు, గోనెలు, తేమను కొలిచే యంత్రం, బరకాలు వంటి సామాగ్రి లేకపోవడం

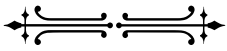

రాష్ట్రంలో ఉపాధి హామీ కూలీల వేతలకు కారకులెవరు?

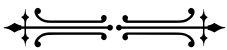
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం అమలుకు సంబంధించి గత ఆర్థిక సంవత్సరం (2017-18) లో ఎన్నో రకాల సమస్యలు ఎదురయ్యాయి. అయితే ఈ సమస్యలకు ప్రధాన కారణం ప్రతిపక్షమని, ఈ పార్టీ ఢిల్లీలో చేసిన పిర్యాదుల కారణంగానే రాష్ట్రంలో ఉపాధి హామీ కూలీలకు సకాలంలో వేతనాలు అందలేదని మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు విమర్శించిన సందర్భాలు చాలానే ఉన్నాయి. అలాగే ఇదే విషయాన్ని మన రాష్ట్ర పంచాయితీ రాజ్ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖామాత్యులు శ్రీ నారా లోకేశ్ గారు కూడా పలుమార్లు మీడియా ముందు ప్రస్తావించడమే కాకుండా, ప్రతిపక్ష నాయకులు కేంద్రానికి పంపిన లెటర్స్ యొక్క నకళ్లను మీడియాకు పంచిన సంఘటనలు కూడా ఉన్నాయి. (ఇండియన్ ఎక్స్ప్రెస్, మార్చి 10, 2018 ప్రచురణ)

అసలు 2017-18 సంవత్సరంలో గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకంలో పని చేసిన కూలీలకు సకాలంలో వేతనాలు అందకపోవడానికి నిజమైన కారకులు ఎవరు? కేంద్ర ప్రభుత్వమా? రాష్ట్ర ప్రభుత్వమా? లేక అధికార పక్షం ఆరోపిస్తున్నట్లు ప్రతిపక్ష నాయకులా? అనేది చర్చించడం ఈ వ్యాసం ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరానికిగానూ 2017 సం॥లో మనం చూస్తే, ఉపాధి హామీ కూలీల బకాయిలు సుమారు 8 వందల కోట్ల రూపాయలకు చేరాయి. దీనికి ప్రధానమైన కారణం ఏమిటంటే, కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి విడుదల కావలసిన నిధులు విడుదల కాకపోవడం; అలా నిధులు ఎందుకు విడుదల కాలేదు? అని మనం ప్రశ్నిస్తే, ఎవరి దగ్గర నుండి మనకు సరైన సమాధానం రాదు. అయితే, 15 సెప్టెంబరు 2017 తేదీన భారత ప్రభుత్వ గ్రామీణ అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ విడుదల చేసిన ఒక అధికారిక ప్రకటన (నోట్ ఆన్ ఎం.జి.ఎన్.ఆర్.ఇ.జి.ఎ)లో, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఉపాధి హామీ పనులకు సంబంధించి పలు అక్రమాలు జరిగాయని, ఆ అక్రమాల కారణంగా నిధుల విడుదలను ఆపేస్తున్నామని, ఆ అక్రమాలను సరిచేసిన తరువాత మాత్రమే తిరిగి నిధుల విడుదల చేయడం జరుగుతుందని వారు పేర్కొన్నారు.

2017-18 సంవత్సరంలో గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకంలో పని చేసిన కూలీలకు సకాలంలో వేతనాలు అందకపోవడానికి నిజమైన కారకులు ఎవరు? కేంద్ర ప్రభుత్వమా? రాష్ట్ర ప్రభుత్వమా? లేక అధికార పక్షం ఆరోపిస్తున్నట్లు ప్రతిపక్ష నాయకులా? అనేది చర్చించడం ఈ వ్యాసం ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

ఒంటి గొల్లవాడు ఇద్దరిని పొడుచును? (ముల్లుగర్ర)

దీనిని బట్టి మనకు స్పష్టంగా అర్థమవుతున్న విషయం ఏమిటంటే, కేంద్రము నుండి నిధులు విడుదల చేయకపోవడానికి ప్రధాన కారణం, పథకం అమలులో అక్రమాలు జరగడం. అలాగే భారత కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలోని కర్నూల్ మరియు మరికొన్ని ఇతర జిల్లాల్లో చేపట్టిన ఒక ఇంటర్నల్ ఆడిట్ నివేదికలో మరికొన్ని విషయాలు వెలుగు చూశాయి. అవి ఏమిటంటే, ఉపాధి హామీ పథకం అమలుకు సంబంధించి ముఖ్యంగా మెటీరియల్ కు సంబంధించి అనేక అక్రమాలు జరిగినట్లు ఈ నివేదిక పేర్కొంది. ఉదాహరణకు కర్నూల్ జిల్లాలో వ్యయ అంచనాల (ఎస్టిమేట్స్)ను చాలా విపరీతంగా పెంచేశారని, ఆయా స్థాయిల్లోని అధికార్లు కోట్లాది రూపాయల అక్రమాలకు పాల్పడ్డారని, ఇలా పాల్పడిన విషయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చినప్పటికీ కూడా వారు ఏమీ పట్టించుకోలేదనే ఉద్దేశ్యంతోనే వారు నిధులు విడుదల చేయడం ఆపేశారని తెలుస్తుంది.

రెండవది ఏమిటంటే ప్రస్తుతం, (అంటే మార్చి 9, 2018 తేదీన) రాష్ట్రంలోని 13 జిల్లాల్లోని ఉపాధి హామీ పథకం అమలును కనుక మనం పరిశీలించినట్లయితే, చట్ట ప్రకారం ఈ పథకంలో వేతనాలు మరియు సాధన సామాగ్రి (మెటీరియల్) పై పెట్టే ఖర్చు నిష్పత్తి 60:40 గా ఉండాలి, అంటే కేంద్రం 100 రూపాయలు ఇస్తే, 60 రూపాయలు వేతనాలపైన, 40 రూపాయలు మెటీరియల్ పైన ఖర్చు పెట్టాల్సి ఉంటుంది. అయితే 9 జిల్లాల్లోనూ మెటీరియల్ పైన ఈ నిష్పత్తికి మించి ఖర్చు చేసినట్లు, కేవలం 4 జిల్లాల్లో మాత్రమే ఈ నిష్పత్తిని ఖచ్చితంగా పాటించినట్లు మనకు తెలుస్తుంది.

అలాగే రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా చూసినప్పుడు కూడా మెటీరియల్ పైన 40 శాతం, వేతనాలపై 60 శాతం ఉండాలిని ఖర్చు. 57% వేతనాలపైన, 43% మెటీరియల్ పైన ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. అంటే అర్థం ఏమిటి? మెటీరియల్ పైన 3 శాతం అధికంగా డబ్బు జరిగింది. అయితే 3% అధికంగా జరిగిన ఖర్చును ఎవరు భరిస్తారు? రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుందా? అంటే ఇది ఒక జవాబు లేని ప్రశ్న. గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం చెబుతున్న అంశాలను గుడ్డిగా ఉల్లంఘించడంగానే దీన్ని మనం భావించాలి.

అయితే, నేను వ్యక్తపరచబోయే అంశం లేక సందేహం ఏమిటంటే, ఒకవేళ ఈ సాకుతో, ఈ సంవత్సరంకానీ లేక వచ్చే సంవత్సరం కానీ మరలా కేంద్రం నిధుల విడుదలను ఆపేస్తుందేమో? అదే కనుక జరిగినట్లయితే కూలీల పరిస్థితి ఏమిటి? ఇప్పటికే రాష్ట్రంలో (9.3.2018 నాటి వెబ్ సైట్ లెక్కలప్రకారం), ఈ పథకం క్రింద 374 కోట్ల రూపాయల బకాయిలు ఉన్నాయి. ఇందులో 362 కోట్ల రూపాయలు కేవలం ఉపాధి హామీ కూలీల వేతనాల బకాయిలు, 12 కోట్ల మెటీరియల్ కు సంబంధించిన బకాయిలు.

అలాగే గత మూడు ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో అంటే 2015-16 నుండి 2017-18 మధ్య ఉపాధి హామీ పథకం అమలు తీరును పరిశీలిస్తే, దానిలో డౌలత్తనం, ప్రభుత్వాల చిత్తశుద్ధిలో లోపం మనకు స్పష్టమవుతుంది. 2015-16లో 13 జిల్లాల్లో పథకంలో నమోదైన గ్రామీణ కార్మికుల సంఖ్య 81 లక్షల కుటుంబాలు, అందులో పని పొందిన కుటుంబాలు 35 లక్షల 72 వేలు. అంటే నమోదైన మొత్తం కుటుంబాలలో సగం కంటే తక్కువ (44%). పోనీ వీరికైనా 100 రోజుల పని లభించిందా అంటే అదీ లేదు. వంద రోజుల పనిని పొందిన కుటుంబాలు 6 లక్షల 40 వేలు (కేవలం 17%) కేంద్రం ప్రకటించిన కనీస వేతనం 169 రూపాయలు ఉండగా, కూలీలకు లభించిన సగటు వేతనం రూ॥ 123. అలాగే పని పొందిన కుటుంబాల సగటు పని దినాలు 55 రోజులు మాత్రమే.

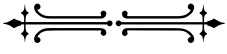
†††††

కేంద్రము నుండి నిధులు విడుదల చేయకపోవడానికి ప్రధాన కారణం, పథకం అమలులో అక్రమాలు జరగడం. అలాగే భారత కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలోని కర్నూల్ మరియు మరికొన్ని ఇతర జిల్లాల్లో తాను చేపట్టిన ఒక ఇంటర్నల్ ఆడిట్ నివేదికలో మరికొన్ని విషయాలు వెలుగు చూశాయి. అవి ఏమిటంటే, ఉపాధి హామీ పథకం అమలుకు సంబంధించి ముఖ్యంగా మెటీరియల్ కు సంబంధించి అనేక అక్రమాలు జరిగినట్లు ఈ నివేదిక పేర్కొంది.

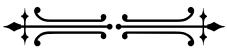
†††††

ఒకవేళ ఈ సాకుతో, ఈ సంవత్సరంకానీ లేక వచ్చే సంవత్సరం కానీ మరలా కేంద్రం నిధుల విడుదలను ఆపేస్తుందేమో? అదే కనుక జరిగినట్లయితే కూలీల పరిస్థితి ఏమిటి? ఇప్పటికే రాష్ట్రంలో (9.3.2018 నాటి వెబ్ సైట్ లెక్కలప్రకారం), ఈ పథకం క్రింద 374 కోట్ల రూపాయల బకాయిలు ఉన్నాయి.

†††††

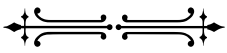
మొత్తం మీద ఏ సంవత్సరం చూసినా నమోదైన కుటుంబాల్లో పని పొందినవి 50% కంటే తక్కువే, సగటు పని దినాలు కూడా 50 నుండి 55 మధ్యలోనే. ఇక 100 రోజులు పూర్తిగా పని పొందిన కుటుంబాలు, పని పొందిన మొత్తం కుటుంబాల్లో 20% లోపే ఉన్నాయి. అఖిల భారత స్థాయిలోనూ ఇదే పరిస్థితి. ఈ పరిస్థితిని సుప్రీంకోర్టు సహితం తప్పు పట్టింది.

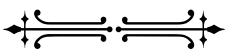
2016-17 సం॥లో 3,74,677 కొత్త కుటుంబాలు పథకంలో పేర్లు నమోదు చేసుకొన్నాయి (అంటే మొత్తం 84 లక్షల 84 వేల కుటుంబాలు). పని పొందిన కుటుంబాలు 39 లక్షల 43 వేలు, అంటే నమోదైన కుటుంబాల్లో 46 శాతం. ఇందులో 100 రోజులు పూర్తిగా పని పొందిన కుటుంబాలు 6 లక్షల 48 వేలు, అంటే పని పొందిన కుటుంబాల్లో 16 శాతం. కేంద్రం ప్రకటించిన కనీస వేతనం రూ॥ 194 కాగా, వీరికి లభించిన సగటు వేతనం రూ॥ 140 మాత్రమే, సగటు పని దినాలు 54.

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం (2017-18), జనవరి 28, 2018 నాటికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారిక వెబ్‌సైట్ ప్రకారం పథకంలో నమోదైన గ్రామీణ కార్మిక కుటుంబాల సంఖ్య 86 లక్షల 90 వేలు, గత సంవత్సరం కంటే 2 లక్షలు ఎక్కువ. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉపాధి హామీ పథకానికి పెరుగుతున్న డిమాండుకు ఇదొక సూచిక. మరో రెండు నెలల్లో ఆర్థిక సంవత్సరం ముగుస్తుండగా, నేటికి పని పొందగలిగిన కుటుంబాలు 38 లక్షలు. వీరిలో 100 రోజులు పూర్తిగా పని పొందిన కుటుంబాలు 3 లక్షల 23 వేలు, అంటే పని పొందినవారిలో 10%నికీలోపే (8.52%) ప్రకటించిన కనీస వేతనం రూ॥ 197 కాగా, కూలీలకు లభించిన సగటు కనీస వేతనం రూ॥ 142, కల్పించబడిన సగటు పనిదినాలు 47.

ఇలా మొత్తం మీద ఏ సంవత్సరం చూసినా నమోదైన కుటుంబాల్లో పని పొందినవి 50% కంటే తక్కువే, సగటు పని దినాలు కూడా 50 నుండి 55 మధ్యలోనే. ఇక 100 రోజులు పూర్తిగా పని పొందిన కుటుంబాలు, పని పొందిన మొత్తం కుటుంబాల్లో 20% లోపే ఉన్నాయి. అఖిల భారత స్థాయిలోనూ ఇదే పరిస్థితి. ఈ పరిస్థితిని సుప్రీంకోర్టు సహితం తప్పు పట్టింది. అయితే మరింత విచారకరం ఏమిటంటే, దేశ ప్రధానిగా నాడు పార్లమెంటులో మోదీ గారు ఈ పథకాన్ని ఎద్దేవా చేస్తూ, చేసిన ప్రసంగం లక్షలాదిమంది గ్రామీణ కార్మికులకు మనోవేదన కలిగించింది. 'కాళ్ళు తొక్కినప్పుడే తెలిసింది కాపురం చేసే కళ' అన్నట్లుగా దీని భవిష్యత్తుకు నాటి ప్రసంగం ఒక సూచిక కాదు కదా!? అని సందేహం.

ఏదిఏమైనప్పటికీ, గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకాన్ని కాంట్రాక్టర్లు, తమ పార్టీ కార్యకర్తలు డబ్బులు సంపాదించుకొనేందుకు ఉపయోగపడే ఒక సాధనంగా చూసే వైఖరిని ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం/ అధికార వర్గం మార్చుకోకపోతే, దానికి తగిన మూల్యం మనందరం చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఇది నూటికి నూరు పాళ్ళు నిజం.

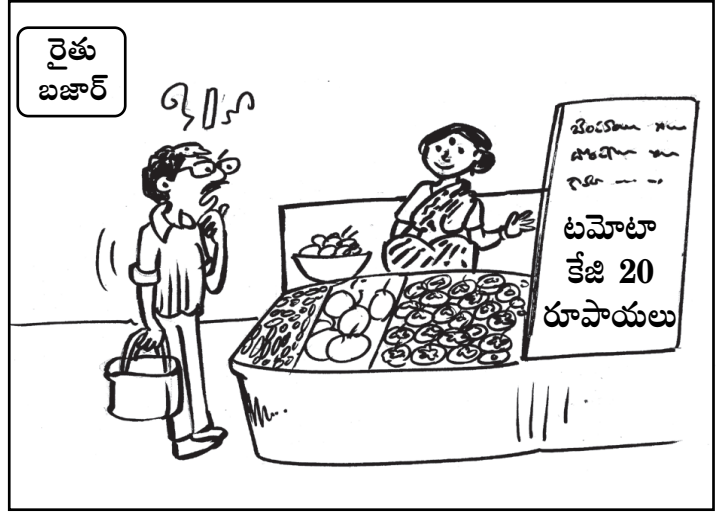
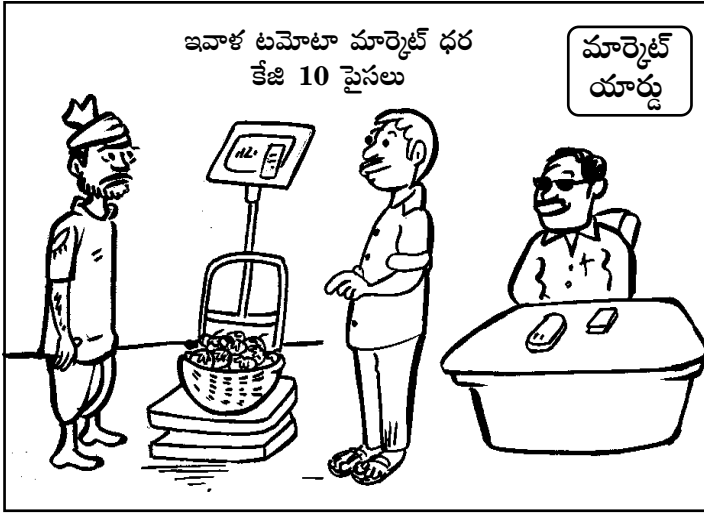

ఈ నేపథ్యంలో, కేంద్రం కనుక ఇప్పుడు డబ్బులివ్వడం ఆపేస్తే, కూలీల పరిస్థితి ఏమవుతుంది? ప్రతి ఒక్క గ్రామీణ కుటుంబానికి సంవత్సరానికి 100 రోజులు పని కల్పిస్తామంటూ భారత పార్లమెంటు చేసిన వాగ్దానం సంగతి ఏమవుతుంది? పని చేసిన 15 రోజుల లోపల కూలీలకు డబ్బులు చెల్లిస్తామని చెప్పిన వాగ్దానం ఏమవుతుంది? ఇవన్నీ మన ముందున్న బేతాళ ప్రశ్నలు. వీటి గురించి మనందరం తీవ్రంగా ఆలోచించాల్సిన అవసరం వుంది. ఏదిఏమైనప్పటికీ, గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకాన్ని కాంట్రాక్టర్లు, తమ పార్టీ కార్యకర్తలు డబ్బులు సంపాదించుకొనేందుకు ఉపయోగపడే ఒక సాధనంగా చూసే వైఖరిని ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం/అధికార వర్గం మార్చుకోకపోతే, దానికి తగిన మూల్యం మనందరం చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఇది నూటికి నూరు పాళ్ళు నిజం. ఈ సందర్భంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసే తప్పులకు అమాయకపు ప్రజలను బలిచేయడం ఎంతవరకు న్యాయం? అనేది కూడా మనం ఆలోచించాలి.

బి. చక్రధర్, సెల్ : 9246522344

నూరు గొడ్డు తిన్న రాబందుకు ఒకటే గాలిపెట్టు

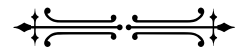

వ్యవసాయ సంక్షోభానికి కారణాలు ఏమిటి?

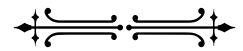
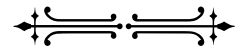
ప్రకృతి వైపరీత్యాలని మనం చెప్పుకొనేవి నిజమైన అర్థంలో మానవ వైపరీత్యాలేనని (ట్రంప్ లాంటి వారిని మినహాయిస్తే) నేడు అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. మన దేశ వ్యవసాయం ఎదుర్కొంటున్న సంక్షోభం పాలక వర్గ పార్టీల ఏలుబడిలోని కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల విధానాల వైపరీత్యమేనని సమాజం ఇంకా గుర్తించవలసి వుంది. వ్యవసాయ రంగం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను దేశంలోని ఇతర వర్గాలు ముఖ్యంగా పట్టణ మధ్యతరగతి, జాతీయ మీడియా ఇప్పుడిప్పుడే పట్టించుకోవడం మొదలయ్యింది. గత సంవత్సరం రైతులు చేసిన ఆందోళన దేశ ప్రజలను, అంతర్జాతీయ మీడియాను ఆకర్షించింది. ఈ నేపథ్యంలో వ్యవసాయ రంగం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలలో కొన్ని ముఖ్యమైన వాటిని వివరించడం ఈ వ్యాసం ఉద్దేశం.

“కర్షుని చావుకు కారణాలు అనేకం” అన్నట్లుగా వ్యవసాయ సంక్షోభానికి కారణాలు చాలా వున్నాయి. ప్రధాన స్రవంతి ఆర్థిక వేత్తలు ఎప్పుడూ రైతుల వ్యవసాయ పద్ధతులను, ఉత్పాదకతను, కమతాల పరిమాణాన్ని ముందు పెట్టి చూపిస్తుంటారు. ‘చిన్న కమతాలు గిట్టుబాటు కావు’ అనేది వారి ప్రధాన ‘యుద్ధ నినాదం’ (వార్ క్రైయి-War cry). చంద్రబాబు తయారు చేయించిన విజన్ 2020 లో ఇదే వ్రాసారు. దీనిని తిరగేస్తే ‘పెద్ద కమతాలు మాత్రమే గిట్టుబాటు అవుతాయని’ అర్థం. కానీ ఈ మాటను అంత ఖచ్చితంగా బాబు బయటికి చెప్పరు. యూరోపియన్ దేశాల మాదిరిగా వ్యవసాయంలో వుండవలసినవారు మొత్తం జనాభాలో 10 శాతంలోపుగా వుండాలని వారు అంటారు. కాని వ్యవసాయం నుండి బయటకు వచ్చేవారు ఎక్కడికి వెళ్లాలో, ఏ రంగం వారిని స్వీకరించడానికి సిద్ధంగా వున్నదో మాత్రం చెప్పరు.

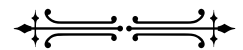
వ్యవసాయ సంక్షోభానికి ప్రధాన కారణాలు : మనం మూడు ముఖ్యమైన కారణాలను ఇక్కడ ప్రస్తావించుకుందాం. వీటిలో మొదటిది చాలా ముఖ్యమైనది. రైతులు పండించే పంటకు ‘ధర’. రైతుల పరిస్థితి ‘కొనబోతే కొరివి - అమ్మబోతే అడవి’ అన్నట్లుగా తయారయ్యింది. దేశ ప్రజలందరికీ నిత్యావసరమైన ‘ఆహారాన్ని’ పండిస్తున్న రైతుకు సరైన ధర ఎందుకు రావడం లేదు?. పోనీ అది వినియోగదారుకు ‘చౌకగా’ ఏమైనా దొరుకుతుందా? అంటే అదీ లేదు. ఒక అంచనా ప్రకారం వినియోగదారు మార్కెట్లో చెల్లించే ఒక రూపాయిలో 15 నుండి 20 పైసలు మాత్రమే రైతుకు చేరుతున్నది. దీనిని 50 పైసలకు తగ్గకుండా చేయడం తక్షణ అవసరం. ప్రతి ఏటా పంటలకు ప్రభుత్వం ‘కనీస మద్దతు ధరలను’

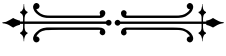

యూరోపియన్ దేశాల మాదిరిగా వ్యవసాయంలో వుండవలసినవారు మొత్తం జనాభాలో 10 శాతంలోపుగా వుండాలని వారు అంటారు. కాని వ్యవసాయం నుండి బయటకు వచ్చేవారు ఎక్కడికి వెళ్లాలో, ఏ రంగం వారిని స్వీకరించడానికి సిద్ధంగా వున్నదో మాత్రం చెప్పరు.

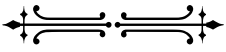

దేశ ప్రజలందరికీ నిత్యావసరమైన ‘ఆహారాన్ని’ పండిస్తున్న రైతుకు సరైన ధర ఎందుకు రావడం లేదు?. పోనీ అది వినియోగదారుకు ‘చౌకగా’ ఏమైనా దొరుకుతుందా? అంటే అదీ లేదు. ఒక అంచనా ప్రకారం వినియోగదారు మార్కెట్లో చెల్లించే ఒక రూపాయిలో 15 నుండి 20 పైసలు మాత్రమే రైతుకు చేరుతున్నది.

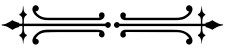
ప్రభుత్వం ప్రకటించిన
మద్దతు ధరను వ్యాపారులు
ఖాతరు చేయనప్పుడు
ప్రభుత్వం చోద్యం చూస్తుంది.
వ్యవసాయ సంక్షోభానికి
ప్రభుత్వ విధానాలు ఎలా
కారణం అవుతున్నాయో
చెప్పేందుకు గత సంవత్సరం
పప్పు ధాన్యాల విషయంలో
ప్రభుత్వ వైఖరి ఒక
మంచి ఉదాహరణ కాగలదు.

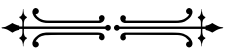
ప్రకటిస్తుంది, కానీ ఈ ప్రకటనలు రైతుకు యెలాంటి మేలు చేయడం లేదు. 2017 ఖరీఫ్ లో క్వింటాలు మొక్క జొన్నకు కేంద్రం ప్రకటించిన కనీస మద్దతు ధర రూ॥ 1425. అన్ని ఖర్చులు (కుటుంబ సభ్యుల శ్రమ కూడా) కలుపుకొని ఉత్పత్తికి అంచనా వేసిన ఖర్చు 1044 రూపాయలు. రైతుకు మద్దతు ధర లభిస్తే క్వింటాలుకు మిగిలేది కేవలం 381 రూపాయిలు. అది కూడా వారికి దక్కలేదు. బహిరంగ మార్కెట్లో రూ॥ 1050 నుండి 1100 కి రైతులు పంటను అమ్ముకోవలసి వచ్చింది. అంటే రైతులకు ఒక క్వింటాకు మిగిలింది 56 రూపాయిలు.

అదే విధంగా మినుములకు ప్రకటించిన మద్దతు ధర క్వింటాలుకు 5200 రూపాయిలు. అంచనా ఉత్పత్తి ఖర్చు 3265 రూపాయిలు, రెంటికి తేడా రూ. 1935. కానీ 2017 నవంబరులో మహారాష్ట్ర, లాతూర్ మార్కెట్లో రైతుకు లభించిన ధర 3500 రూపాయిలు మాత్రమే. అలాగే అందరూ వాడే కంది పప్పు ఉత్పత్తి వ్యయం క్వింటాలుకు 3318 రూపాయలు. బహిరంగ మార్కెట్లో పలికిన ధర 3600 నుండి 3700 రూపాయలు. స్వామినాథన్ కమీషన్ ప్రకారం ఖర్చు మీద 50% లాభం రావాలంటే క్వింటాలుకు 4977 రూపాయలు రైతుకు రావాలి. ప్రభుత్వం ప్రకటించిన మద్దతు ధరను వ్యాపారులు ఖాతరు చేయనప్పుడు ప్రభుత్వం చోద్యం చూస్తుంది. వ్యవసాయ సంక్షోభానికి ప్రభుత్వ విధానాలు ఎలా కారణం అవుతున్నాయో చెప్పేందుకు గత సంవత్సరం పప్పు ధాన్యాల విషయంలో ప్రభుత్వ వైఖరి ఒక మంచి ఉదాహరణ కాగలదు.

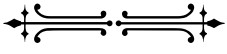
పప్పు ధాన్యాలను విరివిగా పండించాలని, స్వయం సమృద్ధి సాధించాలని, మంచి ధర ఇస్తామని రైతులకు ప్రభుత్వం చెప్పింది. ఆ మాట నమ్మిన రైతులు వాటి సాగు చేపట్టి మంచి దిగుబడి సాధించారు. 2 కోట్ల 20 లక్షల టన్నులు పప్పుధాన్యాలను దేశానికి అందించారు. ప్రభుత్వం 20 లక్షల టన్నులు (ఇది మొత్తం దిగుబడిలో కేవలం 10%) కొని చేతులు ఎత్తేసింది. అక్కడితో వూరుకోలేదు. 60 లక్షల టన్నులు విదేశీ పప్పు దిగుమతికి కేంద్రం వ్యాపారులకు అనుమతి ఇచ్చింది. దాంతో మార్కెట్లో ధరలు పడిపోయాయి. రైతులు ఘోరంగా నష్టపోయారు. 2017 ఖరీఫ్ లో గోధుమలు, సోయాబీన్స్, వంట నూనెలు పండించి మార్కెట్ కు తెచ్చి అమ్మేసేవరకూ దిగుమతి సుంకాలు పెంచకుండా ప్రభుత్వం నాటకం ఆడింది. ఉదాహరణకు సోయా నూనెపై 12.5% గా ఉన్న దిగుమతి సుంకాన్ని ఆగస్టులో 17.5% (5 పాయింట్స్) పెంచింది. నవంబరుకు దాన్ని 30% చేసింది. కాని అప్పటికి బహిరంగ మార్కెట్లో రైతులు తమ పంటను అమ్మేసుకున్నారు. ఈ మొత్తం చర్చలో మనకు అర్థం అవుతున్నది యేమిటంటే రైతులను దివాళా తీయించి ఎగుమతి, దిగుమతి వ్యాపారులకు దోచిపెట్టడంలో 'ధరల' నియంత్రణ ఒక 'మీట' (లీవర్) లాగా పనిచేస్తున్నది. ప్రకటిత మద్దతు ధరలు నిజానికి తక్కువని ప్రభుత్వానికి తెలుసు. అంతకంటే తక్కువకు కొనుగోలు చేస్తే అదే ప్రభుత్వం యేమి చేయలేదని వ్యాపారులకూ తెలుసు. అలాంటప్పుడు ఈ మద్దతు ధర ప్రకటనలు ఎందుకు అంటే, అధికారంలోవున్న రాజకీయ పార్టీ రైతులను ఉద్ధరిస్తున్నామని చెప్పుకోవడానికి మాత్రమే పనికి వస్తుంది. ఎగుమతి, దిగుమతి వ్యాపారులు, బహుళ జాతి ఆగ్రి కార్పొరేషన్లు చాలా శక్తివంతమైన 'లాబీ'లు. బుర్జువా పార్టీలకు రాజపోషకులు వీరే. ఈ 'లాబీ' ప్రయోజనాలను కాపాడటమే - యు.పి.ఎ. -1,2, ఎన్.డి.ఎ. - 1,2 కూటమి యేదైనా - వాటి పార్టీల ప్రధాన లక్ష్యం.

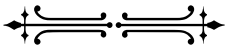
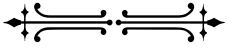
రైతులను దివాళా
తీయించి ఎగుమతి,
దిగుమతి వ్యాపారులకు
దోచిపెట్టడంలో 'ధరల'
నియంత్రణ ఒక 'మీట' (లీవర్)
లాగా పనిచేస్తున్నది.
ప్రకటిత మద్దతు ధరలు
నిజానికి తక్కువని
ప్రభుత్వానికి తెలుసు.

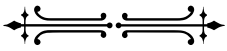
గుంతలోని పిల్లాడు గంతులు వేయు? (గూడ)

ప్రముఖ వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త
డా॥ రామాంజనేయులు
ప్రకారం ఒక హెక్టారు
(2.45 యెకరాలు) భూమిలో
ఒక సెంటీమీటరు వర్షం పడితే,
దానిని ఆ భూమిలోనే వుంచగలిగితే
(33% గాలిలో ఆవిరైనా)
70,000 లీటర్ల నీటిని పొందే
అవకాశం వుంది. కనుక
'పొలంలో పడిన వర్షపునీరు
పొలంలోనే వుంచాలని'
ఆయన అంటారు.

సుందరయ్యగారు
సూత్రీకరించినట్లు 'ఒక పంటకు
కాలువ నీరు, మరో పంటకు
వర్షపు నీరు' అనే సూత్రాన్ని
పాటించడం ద్వారా మిగులు
నీటిని ఇతర ప్రాంతాల రైతులకు
ఇచ్చే వీలుంటుంది. అప్పుడు
కొత్త ప్రాజెక్టులు కట్టి ప్రజలను
నిర్వాసితులను చేయవలసిన
అవసరమే ఉండదు. పరిష్కారం
లేకుండా ఏ సమస్య వుండదు.
కావలసిందల్లా చిత్తశుద్ధి,
రాజకీయ సంకల్పం.

కాలువ్య సమస్యను ఎదుర్కొంటున్నాయి. ప్రముఖ వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త డా॥ రామాంజనేయులు ప్రకారం ఒక హెక్టారు (2.45 యెకరాలు) భూమిలో ఒక సెంటీమీటరు వర్షం పడితే, దానిని ఆ భూమిలోనే వుంచగలిగితే (33% గాలిలో ఆవిరైనా) 70,000 లీటర్ల నీటిని పొందే అవకాశం వుంది. కనుక 'పొలంలో పడిన వర్షపునీరు పొలంలోనే వుంచాలని' ఆయన అంటారు. అతి తక్కువ నీటితో పండే మెట్టు ఆహార పంటలైన మధుమేహ రోగులు పెరగడంతో ఇప్పుడు వీటికోసం వెతుకులాట మొదలయ్యింది) జొన్నలు, సజ్జలు, రాగులు, సామలు, కొర్రలు వంటి ఆహార పంటలను, వాటిని ప్రోసెసింగ్ చేసే కుటీర పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించాలి. ఎంతో వైవిధ్య పూరితమైన మన ఆహారాన్ని 'వరి'కి పరిమితం చేసుకున్నాం. ఆహారం అంటే 'వరి అన్నం' మాత్రమే కాదనే బలమైన ప్రచారం జరగాలి. దానితో బాటు సాగు నీటి పంపిణీలో సమానత అనే సూత్రం పాటించాలి.

'విశాలాంధ్రలో ప్రజారాజ్యం' అనే తన గ్రంథంలో సుందరయ్యగారు సూత్రీకరించినట్లు 'ఒక పంటకు కాలువ నీరు, మరో పంటకు వర్షపు నీరు' అనే సూత్రాన్ని పాటించడం ద్వారా మిగులు నీటిని ఇతర ప్రాంతాల రైతులకు ఇచ్చే వీలుంటుంది. అప్పుడు కొత్త ప్రాజెక్టులు కట్టి ప్రజలను నిర్వాసితులను చేయవలసిన అవసరమే ఉండదు. పరిష్కారం లేకుండా ఏ సమస్య వుండదు. కావలసిందల్లా చిత్తశుద్ధి, రాజకీయ సంకల్పం. ప్రధాన స్రవంతి పాలక రాజకీయ పార్టీలకు మిల్లర్ల లాబీ, వ్యవసాయ వ్యాపార లాబీ, అగ్రి కార్పొరేషన్స్ లాబీలే ప్రధాన రాజపోషకులని మనం మరిచిపోకూడదు. మనకున్న అనుభవం ప్రకారం, ఈ బడ్జెట్లో (2018-19) మౌళిక సమస్యలకు ఏవో పరిష్కారాలు దొరుకుతాయని ఆశించనవసరం లేదు. వ్యవసాయ రంగం సమస్యలు గుజరాత్ ఎన్నికలలో ఒక ప్రధాన అంశంగా మారడం, ముస్లిం మైనార్టీ కార్డు అంతగా పనిచేయకపోవడం అధికారంలో వున్న పార్టీకి కలవరం కలిగించే విషయం. 2019 సార్వత్రిక ఎన్నికల నాటికి యేదో ఒకటి చేసినట్లు కనిపించడమే వారి తక్షణ అవసరం. కనుక మనం గ్రామీణ సాగు రైతుల సమస్యలను పట్టణ వినియోగదారులను ఒక దగ్గరికి తేవాలి. తక్కువ ఉత్పత్తి వ్యయం, తక్కువ నీటి అవసరం వుండే ప్రత్యామ్నాయ వ్యవసాయ ఉత్పత్తి క్షేత్రాలను ప్రోత్సహించి, రైతులకు, వినియోగదారులకు మధ్య ప్రత్యక్ష సహకార సంబంధాలను నిర్మించాలి. ఇందుకు మనకు ఇంటర్ నెట్ ఆధారిత సోషల్ మీడియా ఒక మంచి సాధనంగా వుపయోగపడే అవకాశం ఉంది.

పి.ఎస్. అజయ్ కుమార్, స్వరాజ్ అభియాస్ (ఎ.పి.)

సోర్స్ : 1. ' Will Budget bat for the farmer ? Rajalakshmi Nirmal, The Hindu 21 Jan 2018
2. 'Crises in Agriculture' by Dr. Ramanjaneyulu

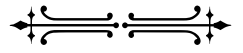
కుడి ఎడమైతే ఎంత కష్టం!?

జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం (NREGS) లో కూలీల గాధలు ఎన్నో రకాలు. అలాంటి కష్టాల కడలిలో ఒక రకం గాధను ప్రస్తుతం చూద్దాం. ఒక సినీ కవి చెప్పినట్లు 'కుడి ఎడమైతే పొరపాటు లేదోయ్' అని అక్కడి ప్రభుత్వ అధికారులు అనుకొన్నారో ఏమో కానీ అదే చేశారు. అధికారులు చేసిన పొరపాటుకు తాత లక్ష్మి మరియు పోతాడ లక్ష్మి అనే ఇద్దరు ఉపాధి కూలీలు బలైపోయారు. అసలు విషయం ఏమిటంటే, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి చెందిన మునగపాక మండలం, స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా శాఖకు చెందిన ఉపాధి కూలీలైన టి. లక్ష్మి వేతనాన్ని పి. లక్ష్మి ఖాతాలోకి, పి. లక్ష్మి వేతనాన్ని టి. లక్ష్మి ఖాతాలోకి అధికారులు బదిలీ (ట్రాన్స్ఫర్) చేశారు.

ఫలితంగా తమకు రావలసిన సుమారు రూ॥16,000/- గురించి, టి. లక్ష్మి అలాగే సుమారు రూ॥9,000/- గురించి పి. లక్ష్మి కళ్ళు కాయలు కాసేలా ఎదురుచూస్తున్నారు. ఈ మహిళలు ఇద్దరూ దళిత వర్గానికి చెందినవారు, సెంటు భూమి లేదు, ఇద్దరూ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకంపైనే ప్రధానంగా ఆధారపడి బ్రతుకుతున్నారు. టి. లక్ష్మిది మునగపాక గ్రామం, పి. లక్ష్మిది అదే మండలం, గణపర్తి గ్రామం.

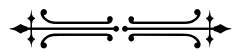
2016-2017 సం॥రాల్లో టి. లక్ష్మి మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (MGNREGA) క్రింద వేరు వేరు పనుల్లో మొత్తం 95 రోజులు పని చేసింది. అయితే ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్ 95 రోజులను పూర్తిగా లెక్కలోకి తీసుకోలేదు, అది వేరే కథ. ఏప్రిల్ 2015 నుండి ప్రభుత్వం ఉపాధి కూలీలను తమ ఆధార్ కార్డును, జాబ్ కార్డుతో తప్పనిసరిగా లింక్ కోరుకోవాలని చెబుతున్న కారణంగా ఈమె తన వేతనాన్ని పొందలేకపోయింది.

“మునగపాక మండలంలోని కంప్యూటర్ ఆపరేటర్ నా జాబ్ కార్డును ఆధార్ సంఖ్యతో లింక్ చేసేటప్పుడు చేసిన తప్పుకారణంగా నాకు రావలసిన కూలిలో చాలా భాగం (ఇప్పటి వరకూ సంపాదించుకొన్న మొత్తంలో దాదాపు సగం) గణపర్తి గ్రామానికి చెందిన పి. లక్ష్మి ఖాతాకు బదిలీ అయ్యింది” అని ఈమె వాపోతుంది. “నా బ్యాంకు ఖాతాకి ఆధార్ మరియు జాబ్ కార్డులు వేరే పేరుతో లింకు అయ్యివుండడం వల్ల ఇద్దరంలో ఎవరం కూడా, ఒక్క రూపాయి కూడా మా ఖాతాల్లోంచి ఎంతటి అవసరం వచ్చినా కూడా తీసుకోలేకపోయాం,” అని బాధ పడుతుంది. ఈమె సాధారణంగా చుట్టుప్రక్కల పొలాల్లో పనులు దొరికేటప్పుడు రోజుకు దాదాపుగా రూ॥ 150-200 వరకూ సంపాదించుకొంటుంది. అలాగే గ్రామానికి ఉపాధి హామీ పనులు వచ్చినప్పుడు రోజుకు రూ॥ 203 చొప్పున సంపాదిస్తుంది.

అధికారులు చేసిన పొరపాటుకు

తాత లక్ష్మి మరియు పోతాడ లక్ష్మి అనే ఇద్దరు ఉపాధి కూలీలు బలైపోయారు. అసలు విషయం ఏమిటంటే, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి చెందిన మునగపాక మండలం, స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా శాఖకు చెందిన ఉపాధి కూలీలైన టి. లక్ష్మి వేతనాన్ని పి. లక్ష్మి ఖాతాలోకి, పి. లక్ష్మి వేతనాన్ని టి. లక్ష్మి ఖాతాలోకి అధికారులు బదిలీ (ట్రాన్స్ఫర్) చేశారు.

టి. లక్ష్మి

దాదాపుగా 10,000 జనాభా కలిగిన మునగపాక గ్రామంలో దగ్గరగా 700 మంది ఉపాధి హామీ కూలీలు సుమారుగా రూ॥ 10 లక్షల వేతన బకాయిల కోసం ఏప్రిల్ 2015 నుంచి ఇప్పటికీ ఎదురుచూస్తూనే ఉన్నారు. అలాగే 2,200 వరకు జనాభా కలిగిన గణపర్తి గ్రామంలోని 294 మంది ఉపాధి కూలీలకు రూ॥ 4 లక్షలకు పైబడి బకాయిలు చెల్లించాల్సి వుంది. మండలం మొత్తం మీద 20 పంచాయతీలలో దాదాపుగా 6,000 మంది కూలీలకు ఒక కోటి రూపాయల వరకూ బకాయిలు రావల్సివుంది. వీటిలో 12 పంచాయతీలు తపాలా శాఖ, మరో ఎనిమిది పంచాయతీలు (2015 తరువాత) బ్యాంకు ఖాతాల ద్వారా బకాయిలు పొందాల్సివుంది. సమాచార హక్కు చట్టం క్రింద, అలాగే ఎన్.ఆర్.ఇ.జి.ఎ. ఫీల్డ్ అసిస్టెంట్స్, తపాలాశాఖ అధికార్లను సంప్రదించి, గ్రామస్థులు మరియు స్థానిక కార్యకర్తలు కలసి ఈ సమాచారన్నంతా క్రోడీకరించారు.

ఎప్పటికప్పుడు ఈసారైనా తన డబ్బు తనకు వస్తుందేమోనన్న కొండంత ఆశతో, తన వ్యవసాయ పనులను కూడా మానుకొని ఎన్నోసార్లు బ్యాంకు చుట్టూ కాళ్ళు అరిగేలా తిరిగిన టి. లక్ష్మి “బ్యాంకు అధికారులు ఎప్పుడూ చెప్పే ఒకే ఒక్క జవాబు ‘రేపు మళ్ళీ రా’ అనే మాట వినడం కోసం ప్రతిసారి ఒకటిన్నర కిలోమీటర్లు నడిచి వెళ్ళి వస్తున్నాను” అని ఎంతో ఆవేదన చెందుతుంది. మార్చి 2016 వరకూ అంటే పోస్టు ఆఫీసు ద్వారా బయోమెట్రిక్ పద్ధతిలోవేతనం పొందే విధానం కొనసాగినంత వరకూ ఈమెకు కూలి బాగానే అందింది. చెల్లింపులు బ్యాంకు ఖాతాకు బదిలీ అయిన దగ్గర నుండే కష్టాలు మొదలయ్యాయి. బ్యాంకువాళ్ళది ఎప్పుడూ ఒకటే మాట, ఏదో సాంకేతిక సమస్య వుందని, చెప్పడం కానీ అది ఎప్పటికీ అంతు చిక్కదు. ఫలితంగా లక్ష్మి, ఆమెతో పాటు కూలి చేసుకొని బ్రతికే ఆమె భర్త ఇద్దరూ కూడా, ఇప్పుడు ఒక ప్రైవేట్ కంపెనీలో నెలకు రూ॥ 6,000 మాత్రమే సంపాదించుకొనే తన కొడుకుపైనే ఆధారపడాల్సి వచ్చింది.

పి. లక్ష్మి

మండలస్థాయిలో రికార్డులను డిజిటలైజ్ చేసే మునగపాక మండల కంప్యూటర్ ఆపరేటరును ప్రశ్నించినప్పుడు, ఏవో సాంకేతిక సమస్యల వల్ల కూలీల ఆధార నంబర్లు, వారి ఎన్.ఆర్.ఇ.జి.ఎ. కార్డులకు లింక్ కావడం లేదని, కారణాలేమిటో తనకు కూడా తెలియదని, కావాలంటే మునగపాక స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాశాఖను సంప్రదించమని చెప్పాడు. బ్యాంక్ అధికార్లను అడిగితే, తిరిగి కంప్యూటర్ ఆపరేటరును అడగమంటున్నారు. ఇలా ఎవరికి వారు ఏదో సాకు చెప్పడమేకానీ, అసలు విషయం ఎవరికి తెలియదు. ప్రభుత్వ రికార్డుల ప్రకారం విశాఖపట్నం జిల్లాలో ఇంకా 14,070, రాష్ట్రంమొత్తంలో 1,74,755 మంది కూలీల ఆధార్ నంబర్లు మరియు జాబ్ కార్డులు ఇప్పటికీ లింక్ కావలసివుంది (జనవరి 2018).

ఈ మండలంలోని తపాలా కార్యాలయాల్లో వేలిముద్రల సమస్య చాలా తీవ్రంగా వుంది. “పోస్టాఫీసుది ఎప్పుడూ (కూలీలు తమ వేతనాలకోసం వెళ్ళినప్పుడల్లా) ఒకటే మాట, మా వేలిముద్రలు వారి వద్ద ఉన్న డేటాబేస్ (ఆధార్)తో జత కావడం లేదని చెప్పి మమ్మల్ని వెనక్కి పంపడం” అంటాడు గణపర్తి గ్రామానికి చెందిన ఉపాధి హామీ కూలీ నూకరాజు. ఇతనికి 22,000/-రూపాయల కూలి ఎప్పటి నుండో బకాయిగా వుంది. “మేము భూమితల్లి బిడ్డలం, ప్రతిరోజు మేము ఆ తల్లిని చేతులకు పులుముకొంటూ ఉంటాము. ప్రధాన మంత్రిగారేమో దేశంలోని సమస్యలన్నిటికీ ఆధార్ మరియు డిజిటలైజేషనే పరిష్కారమని అంటారు. నిజానికి ఇదే మా నోటి కాడ కూడు లాగేస్తుంది” అనేది నూకరాజు అభిప్రాయం.

గంపెడు గులకరాళ్ళలో ఒక చెకుముకి రాయి (చంద్రుడు)

సాంకేతిక లోపాలవల్ల చెల్లింపుల్లో తీవ్ర జాప్యంతోపాటు, వేలిముద్రలు జత (మ్యాచ్) కాకపోవడం, తప్పులతడకగా ఉన్న లింకింగ్ కారణంగా నిధులకు తీవ్ర కొరత ఏర్పడుతుంది. లెక్కల ప్రకారం ఏప్రిల్ 2015 నుండి ఇప్పటి వరకూ చేసిన పనుల క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి రూ॥ 1,972 కోట్లు విడుదల చేయాల్సి వుండగా, నవంబరు 2017లో రూ॥ 420 కోట్లు మాత్రమే విడుదల చేసింది. అయితే కేంద్రంలోని బి.జె.పి. మరియు రాష్ట్రంలోని తెలుగుదేశం పార్టీల మధ్య గల రాజకీయ విభేదాలే ఇందుకు ముఖ్య కారణమని చాలామంది విమర్శిస్తున్నారు.

చట్టం (ఎం.జి.ఎన్.ఆర్.ఇ.జి.ఎ. చట్టం 2005), పని పూర్తయిన 14 రోజుల లోపు కూలీలకు వేతనాలు చెల్లించడం అనేది తప్పనిసరి అని, అలా చెల్లించని పక్షంలో కూలీలకు నష్ట పరిహారం (వేతనాల చెల్లింపులో 14-21 రోజులకు పైబడి జాప్యం జరిగితే 25 శాతం, 22 రోజులు దాటితే 50 శాతం అదనంగా) చెల్లించాలని చెబుతుంది. ఆ ప్రకారం చూస్తే, ఈ మండలంలో ప్రతి ఒక్క ఉపాధి కూలీ నష్ట పరిహారం పొందడానికి అర్హుడే. కానీ వారు ఒక్క పైసా కూడా పొందలేదు. నిజానికి వారు ఈనాటికి తమ అసలు వేతనాలు వస్తే చాలని పడిగాపులు పడి ఎదురు చూస్తున్నారు.

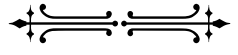
జి. చినతల్లి (50) ఒక ఉపాధి హామీ కూలీ, ఈమె 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 100 రోజులు పని పూర్తి చేసింది. “నాకు ఇంకా పని కావాలని అడిగితే, అధికారులు ఒక కుటుంబానికి సంవత్సరానికి గరిష్టంగా 100 రోజులే పని లభిస్తుంది అంటున్నారు. కానీ చట్టం ఒక కుటుంబానికి యేడాదికి కనీసం 100 రోజులు పని కల్పించాలని చెబుతుంది. మాకు రావాల్సిన పనులను, కూలిని ఎగ్గొట్టడానికి అధికార్లు ప్రతి ఒక్క అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకొంటున్నారు” అంటుంది చినతల్లి. ఈమెకు ఏప్రిల్ 2016 నాటి కూలి బకాయిలు రూ॥ 12,000 రావలసివుంది. ఈ విషయమై అధికారులతో మాట్లాడినప్పుడు ఆమె ఆధార్ నంబరు జాబుకార్డు, బ్యాంకు ఖాతాతో లింక్ కాకపోవడమే ఇందుకు కారణమని అంటున్నారు.

కూలీలు, డిజిటలైజేషన్ మరియు వేతనాల చెల్లింపుల్లో జాప్యం వంటి గొడవల్లో చిక్కుకుపోయి, తమకు గల 100 రోజుల పని హక్కు గురించి చాలామంది అసలు మాట్లాడడమే లేదు. వారికి ఎంతసేపూ ఇప్పటకే పూర్తి చేసిన పనులకు వేతనాలు రాబట్టుకోవడం, దానికి సంబంధించిన సమస్యలతోనే సమయం సరిపోతుంది. ఈ మునగపాక మండలంలో 2017-18 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఒక్కొక్క కుటుంబానికి కల్పించబడిన సగటు పనిదినాలు 59, ఈ సగటు ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తం మీద చూస్తే 47 పని దినాలుగా వుంది.

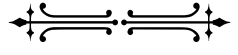
టి. లక్ష్మి, పి. లక్ష్మి, నూకరాజు మరియు చినతల్లి లాంటి ఎందరో ఉపాధి హామీ కూలీలు జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పనుల్లో భాగంగా పంట కాలువలు నిర్మించారు, చెరువులు త్రవ్వారు, తుప్పలు కొట్టారు. భూమి అభివృద్ధి పనులు చేశారు. ఇలా ఎన్నో పనులను తిరుగులేకుండా చేయగలిగిన వీరు ఈ ఆధార్ అనే రాతి గోడను మాత్రం ఏ మాత్రం బ్రద్దలు కొట్టలేకపోయారు.

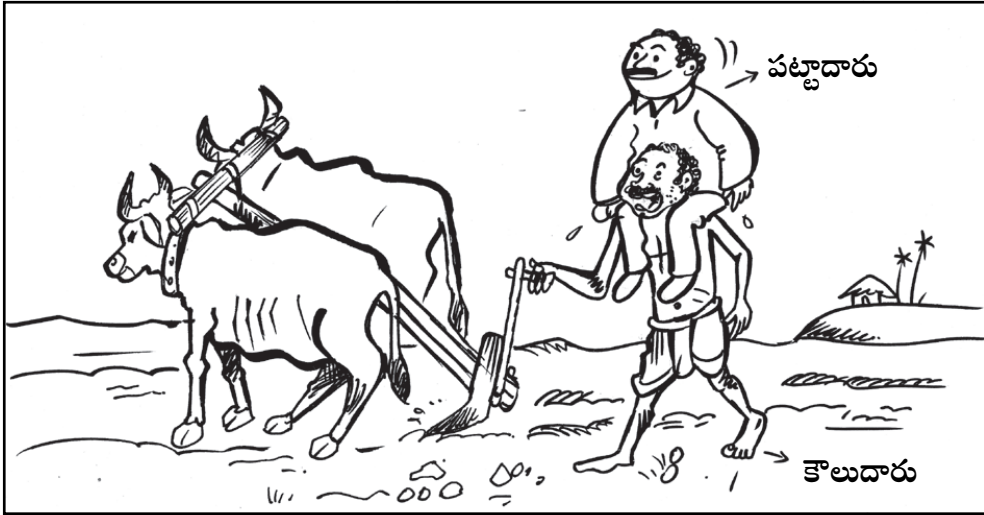
జి. బాలు,
ఎ.పి.వి.వి.యు
& రైతు స్వరాజ్య వేదిక (ఎ.పి.)
మొబైల్ : 9948084888

చట్టం (ఎం.జి.ఎన్.ఆర్.ఇ.జి.ఎ. చట్టం 2005), పని పూర్తయిన 14 రోజుల లోపు కూలీలకు వేతనాలు చెల్లించడం అనేది తప్పనిసరి అని, అలా చెల్లించని పక్షంలో కూలీలకు నష్ట పరిహారం (వేతనాల చెల్లింపులో 14-21 రోజులకు పైబడి జాప్యం జరిగితే 25 శాతం, 22 రోజులు దాటితే 50 శాతం అదనంగా) చెల్లించాలని చెబుతుంది. ఆ ప్రకారం చూస్తే, ఈ మండలంలో ప్రతి ఒక్క ఉపాధి కూలీ నష్ట పరిహారం పొందడానికి అర్హుడే. కానీ వారు ఒక్క పైసా కూడా పొందలేదు.

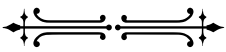
చినతల్లి

వాస్తవ సాగుదారుల అవస్థలు

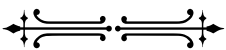
దేశ వ్యాప్తంగా రైతు అనే పదానికి నిర్వచనం కోసం చర్చ తక్షణ అవసరం అనిపిస్తుంది. ఇది ఎప్పటి నుండో నడుస్తున్న చర్చ అయినప్పటికీ మహారాష్ట్ర రైతు ఉద్యమం, తెలంగాణలో రైతుకు పెట్టుబడి సహాయం దృష్ట్యా ఈ చర్చకు మరింత ప్రాధాన్యత ఉందనిపిస్తుంది.

పాలకుల దృష్టిలో భూమినే నమ్ముకున్న ఆదివాసీలు, భూమి లేక పోయినా భూమినే నమ్ముకుని కౌలుకు తీసుకుని వ్యవసాయం చేసే కౌలు రైతులు, దేవదాయ భూములు చేస్తున్నవారు, పోడు వ్యవసాయం చేస్తున్న వారు, అటవీ భూమిని, అసైన్డ్ భూమిని సాగు చేస్తూ జీవనం గడుపుతున్నవారు రైతులు కారు. (వాస్తవానికి వీరే నిజమైన సాగుదారులు).

వాస్తవానికి ఎవరు

భూమిని నమ్ముకుని వ్యవసాయం చేస్తారో వారే నిజమైన రైతు, కాని ఆ వాస్తవ సాగుదారులైన కౌలు రైతులకు పంటలను సాగుచేసేది వారే అయినా, పంట ఋణాలతో సహా ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఏ రకమైన ప్రోత్సాహకాలూ వారికి అందడం లేదని వారిలో ఆవేదన వ్యక్తమవుతోంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఇప్పుడు ప్రతి గ్రామంలో రైతులు గుమిగూడిన దగ్గరంతా ఒకటే చర్చ, ఎవరు నిజమైన రైతు. పట్టాదార్ పాస్ బుక్ కలిగి వ్యవసాయం చేయని వ్యక్తా లేదా భూమి లేకపోయినా వ్యవసాయాన్నే నమ్ముకుని ఇతరుల దగ్గర భూమి కౌలుకు తీసుకుని కష్ట, నష్టాలకు ఓర్చుకుని వ్యవసాయం చేసే వ్యక్తా? సాధారణంగా ఎవరిని ఈ ప్రశ్న అడిగినా భూమిని నమ్ముకుని వ్యవసాయం చేసే వ్యక్తినే వాస్తవ రైతుగా గుర్తిస్తారు. వాస్తవానికి ఎవరు భూమిని నమ్ముకుని వ్యవసాయం చేస్తారో వారే నిజమైన రైతు, కాని ఆ వాస్తవ సాగుదారులైన కౌలు రైతులకు పంటలను సాగుచేసేది వారే అయినా, పంట ఋణాలతో సహా ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఏ రకమైన ప్రోత్సాహకాలూ వారికి అందడం లేదని వారిలో ఆవేదన వ్యక్తమవుతోంది. రుణ మాఫీ ప్రయోజనాన్ని భూమి యజమానులకే కట్టబెట్టారని, ఇప్పుడు సబ్సిడీ ఎరువులకు ఇచ్చే ప్రోత్సాహకాన్నీ వారి ఖాతాల్లోనే వేస్తున్నారని, నిజంగా భూమిని సాగు చేసి, అప్పుల పాలవుతున్న, అన్ని కష్టాలనూ ఎదుర్కొంటున్న కౌలు రైతులకు అన్యాయం జరుగుతోందని వీరు ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. రుణమాఫీ పథకంలో పట్టాదారు పాసు పుస్తకాలు ఉన్న రైతులకే మాఫీ అమలైంది. రాష్ట్రంలో 23 వేల కోట్ల రూపాయల రుణమాఫీ అయితే కౌలు రైతులకు వర్తించింది కేవలం 23 కోట్లు మాత్రమే. కౌలు రైతు గుర్తింపు కార్డులు లేక, ఉన్నా బ్యాంకు రుణాలకు నోచుకోక పెద్ద సంఖ్యలో కౌలు రైతులు రుణమాఫీ పొందలేకపోయారు. నిజానికి రాష్ట్రంలో భూ యజమానులు చాలామంది ఇతర జీవనోపాదులు చూసుకోవటమో, పిల్లల చదువు గురించో, పట్టణాలకు వలసలు వెళ్లిన కారణంగా వీరిలో

నోటి జిగటే గాని చేతి జిగట లేదు

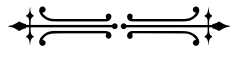
అత్యధికులు వాస్తవానికి సాగు చేయడం లేదు. వాస్తవ సాగుదారులైన కౌలు రైతులకు ప్రభుత్వ పథకాలు ఏమీ అందటం లేదు. తెలంగాణలో ఈ మూడున్నర ఏళ్ళ కాలంలో 3500 మందికి పైగా రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. ప్రతి రోజు ఏదో ఒక ప్రాంతంలో రైతు ఆత్మహత్య జరిగినట్లు మనం పత్రికలలో చూస్తూనే ఉన్నాము. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు వివరాలలోకి వెళితే అత్యధికులు భూమిలేని కౌలు రైతులు, పోడు భూమి చేసుకుంటున్న ఆదివాసీలు, కొందరు కొంత భూమి ఉండి మరింత భూమి కౌలుకు తీసుకుని వ్యవసాయం చేసే కౌలు రైతులే కనిపిస్తారు.

కౌలు రైతుల రక్షణ కోసం 2011లో వచ్చిన భూ అధికృత సాగుదారుల చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వం నుండి వ్యవసాయ పరమైన ఏ సంక్షేమ పథకాలు వచ్చినా అవి కౌలు రైతులకు వర్తించాలి. ఈ పథకాలు వర్తించటానికి కౌలు రైతు ఒక గుర్తింపు కార్డు కలిగి ఉండాలి. ఆ గుర్తింపు కార్డులు ఇచ్చే ప్రక్రియ ఎంత దారుణంగా ఉందంటే తెలంగాణలో 10 లక్షలకు పైగా కౌలు రైతులు ఉంటే గత సంవత్సరం 10 వేల మంది కౌలు రైతులకు కూడా గుర్తింపు కార్డులు అందలేదు. దీనిని పర్యవేక్షించవలసిన రెవిన్యూ శాఖ దీనిపై సమీక్ష నిర్వహించిన దాఖలాలు లేవు.

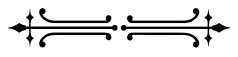
కౌలు రైతులను దారుణంగా మోసగించే ప్రక్రియకు వ్యవసాయ అధికారులు శ్రీకారం చుట్టారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం రైతులకు ఎకరాకు పంటకు 4000 వ్యవసాయ ఖర్చులకు సహాయం అందిస్తామన్నది. దాని కోసం అన్ని జిల్లా కేంద్రాలలో వ్యవసాయ అధికారులు రైతు సమగ్ర సర్వే అని ఒక ప్రశ్నాపత్రం రూపొందించారు. ఈ సమగ్ర సర్వే ఆధారంగానే ఎకరాకు పంటకు 4000 రూపాయల సహాయం అందిస్తారని అంటున్నారు. కానీ వ్యవసాయ అధికారులు రూపొందించిన ఈ సర్వే పత్రంలో రైతుకు సంబంధించి 25 రకాల వివరాలు ఉన్నాయి కానీ కౌలు రైతుకు సంబంధించిన ఒక్క ప్రశ్నను కూడా 'రైతు సమగ్ర సర్వే'లో పొందుపరచలేదు. కౌలు రైతుకు సంబంధించి ఒక్క విషయం కూడా ఇంతవరకు పొందుపరచక పోవటం బట్టి వారిని ఈ పథకానికి దూరం చేసినట్టే అనిపిస్తుంది.

గ్రామాలలో సర్వే చేస్తున్న వ్యవసాయ అధికారులను కౌలు రైతులు మా పేర్లు ఇందులో చేర్చారా అని అడిగితే మాకు కౌలు రైతుల పేర్లు చేర్చమని పై అధికారుల నుండి ఆదేశాలు అందలేదని చెప్తున్నారు, పైగా జూన్ 15వ తేదీతో సర్వే ముగిసింది. మరి ఇప్పుడు కాకపోతే ఇంకెప్పుడు కౌలు రైతుల పేర్లు నమోదు చేస్తారు. మళ్ళీ వీరికోసం ఒక ప్రత్యేక సర్వే చేయటం సాధ్యమైన పనేనా, అంత చిత్తశుద్ధి కౌలు రైతుల మీద ప్రభుత్వానికి ఉందా? ఇది చాలా బాధాకరమైన విషయం. వ్యవసాయంలో తీవ్రంగా నష్టపోతున్న వర్గం కౌలు రైతులు, రైతుల ఆత్మ హత్యల్లో 70% కౌలు రైతులే, ఈ రోజు వ్యవసాయం నడుస్తుందంటే అది కౌలు రైతుల త్యాగమే. కానీ వాస్తవ సాగుదారుడైన కౌలు రైతుకు ప్రభుత్వ పథకాలు అందకుండా పోతున్నాయి. రైతుకు ఇచ్చే ఎకరాకు 4000 సహాయం మాత్రం నిజమైన వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతులకు అందేటట్లు చూడటం మన అందరి బాధ్యత.

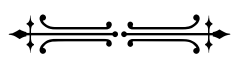
ముఖ్యమంత్రి గారు రైతుల గురించి ప్రసంగించిన సందర్భాలలో కూడా (ప్రగతి భవన్, ప్లినరీ, వరంగల్ బహిరంగ సభ) కౌలు రైతుల గురించి ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడకపోవడం బాధాకరం. ఇప్పుడైనా కౌలు రైతులు (వాస్తవ సాగుదారులు) న్యాయం పొందేటట్లు చేద్దాం. కేవలం పట్టా పాస్ బుక్ కలిగినంత మాత్రాన వ్యవసాయం చేయని వారికి ఎకరాకు రూ॥4000 సహాయం పొందే హక్కు లేదని చెబుదాం,

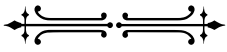

తెలంగాణలో ఈ మూడున్నర ఏళ్ళ కాలంలో 3500 మందికి పైగా రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. ప్రతి రోజు ఏదో ఒక ప్రాంతంలో రైతు ఆత్మహత్య జరిగినట్లు మనం పత్రికలలో చూస్తూనే ఉన్నాము. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు వివరాలలోకి వెళితే అత్యధికులు భూమిలేని కౌలు రైతులు, పోడు భూమి చేసుకుంటున్న ఆదివాసీలు, కొందరు కొంత భూమి ఉండి మరింత భూమి కౌలుకు తీసుకుని వ్యవసాయం చేసే కౌలు రైతులే కనిపిస్తారు.

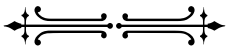
వ్యవసాయంలో తీవ్రంగా నష్టపోతున్న వర్గం కౌలు రైతులు, రైతుల ఆత్మ హత్యల్లో 70% కౌలు రైతులే, ఈ రోజు వ్యవసాయం నడుస్తుందంటే అది కౌలు రైతుల త్యాగమే. కానీ వాస్తవ సాగుదారుడైన కౌలు రైతుకు ప్రభుత్వ పథకాలు అందకుండా పోతున్నాయి. రైతుకు ఇచ్చే ఎకరాకు 4000 సహాయం మాత్రం నిజమైన వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతులకు అందేటట్లు చూడటం మన అందరి బాధ్యత.

జి.వో 33 ప్రకారం వ్యవసాయ డిగ్రీ కోర్సుల్లో 40 శాతం రైతుల పిల్లలకు కేటాయించారు.

ఇంతవరకు బాగానే ఉంది. కాని ఆ రైతుకు కనీసం మూడు ఎకరాల భూమి ఉండాలనేది గత నిబంధన. దానిని కాస్తా సడలించి ప్రస్తుతం ఒక ఎకరాకు పరిమితం చేశారు. అత్యంత సమస్యను ఎదుర్కొంటున్న ఒక్క ఎకరా భూమి కూడా లేని వాస్తవ సాగుదారుల పిల్లలకు రైతుల కోటాలో సీటు లభించేలా ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకునే దిశగా ఒత్తిడి పెంచాలి.

కౌలు రైతుకు న్యాయం జరిగినప్పుడే రైతుల ఆత్మహత్యలు కూడా నివారించగలం. ఇక అందరం కౌలు రైతుల గురించి ఆలోచిద్దాం. ప్రతి రాజకీయ పార్టీ తమ మేనిఫెస్టోలో కౌలు రైతుల గురించి ప్రస్తావించే పరిస్థితి కల్పిద్దాం. ఇలా జరగాలంటే కౌలు రైతులు సంఘటితం కావటం మినహా వేరే మార్గం లేదు.

వాస్తవ సాగుదారుల పిల్లలకు శాపంగా జి.వో. 33

వాస్తవ సాగుదారులను ఏమాత్రం పరిగణనలోకి తీసుకోని ప్రభుత్వం వాస్తవ సాగుదారులు పడుతున్న కష్టాలు చాలదన్నట్టు ప్రస్తుతం వారి పిల్లలను కూడా కష్టాలలోకి నెడుతుంది. జి.వో 33 ప్రకారం వ్యవసాయ డిగ్రీ కోర్సుల్లో 40 శాతం రైతుల పిల్లలకు కేటాయించారు. ఇంతవరకు బాగానే ఉంది. కాని ఆ రైతుకు కనీసం మూడు ఎకరాల భూమి ఉండాలనేది గత నిబంధన. దానిని కాస్తా సడలించి ప్రస్తుతం ఒక ఎకరాకు పరిమితం చేశారు. అత్యంత సమస్యను ఎదుర్కొంటున్న ఒక్క ఎకరా భూమి కూడా లేని వాస్తవ సాగుదారుల పిల్లలకు రైతుల కోటాలో సీటు లభించేలా ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకునే దిశగా ఒత్తిడి పెంచాలి.

బి. కొండల్ రెడ్డి

రైతు స్వరాజ్య వేదిక ప్రతినిధి

మొబైల్ : 99488 97734

(‘మన తెలంగాణ’ పత్రిక సౌజన్యంతో)

(32వ పేజి తరువాయి)

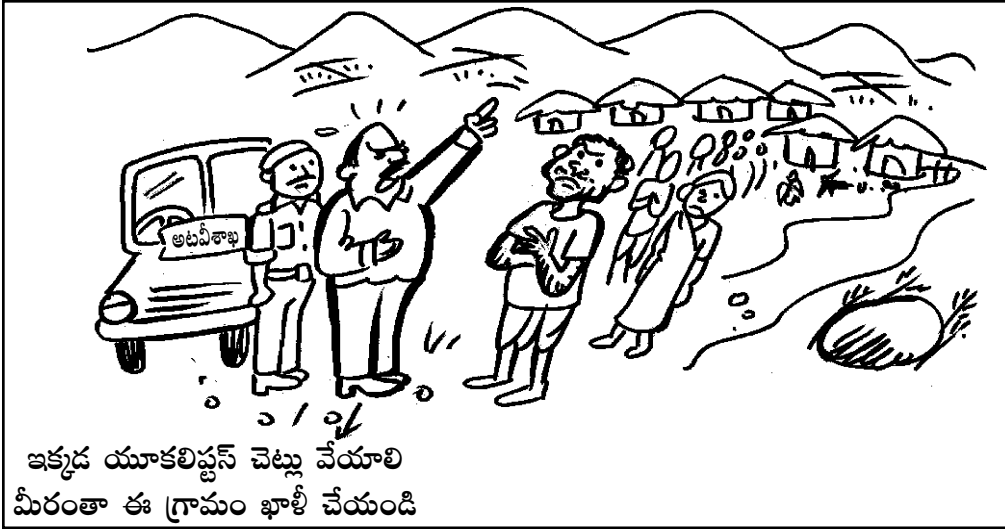
శ్రీకాకుళం జిల్లా : దిగువ దారబ గ్రామం : సీతంపేట మండలం, గొయిది పంచాయతీ, దిగువ దారబ గ్రామంలో జరిగిన వేడుకల్లో 9 గ్రామాలు గొయిది, కిట్లపాడు, లక్కాయిగూడ, కర్రగూడ, పత్తికగూడ, రసూల్పేట, గొయ్యిగూడ, జగ్గడుగూడ, దిగువ దారబ నుండి 120 మంది ఆదివాసీ మహిళలు పాల్గొన్నారు. కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించిన గ్రామ ఐక్యసంఘం అధ్యక్షురాలు సవర గౌరి మాట్లాడుతూ, మహిళలు అన్ని విషయాల్లో చైతన్యం పొంది, కుటుంబ మరియు గ్రామ అభివృద్ధిలో ముందుండాలని అన్నారు. మజ్జి గైరమ్మ స్వయం సహాయక సంఘం అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి తోయిక వరహాలమ్మ “నేడు మహిళలు కుటుంబాన్ని బాగా చూసుకుంటూ, సంఘాలను నడిపిస్తూ, రాజకీయంగా పదవులను నిర్వహిస్తూ ఎన్నో బాధ్యతలను చక్కగా పోషిస్తున్నారు. మగవారు కూడా వీరికి తగు సహకారం అందించాలి” అని కోరారు. మహిళలు తమ ఆరోగ్య విషయంలో పాటించాల్సిన జాగ్రత్తలు, వ్యక్తిగత మరియు గ్రామ స్థాయిల్లో పాటించాల్సిన అలవాట్ల గురించి ఆశ కార్యకర్త పి. సరళ వివరించారు. “ఇటువంటి కార్యక్రమం మన పంచాయతీలో జరగడం చాలా ఆనందంగా వుంది. ప్రతి మహిళ విద్యా, ఆరోగ్య, ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ రంగాలన్నిటిలో ముందుండాలి. అప్పుడే ఆ కుటుంబం, ఆ గ్రామం బాగుంటాయి” అని గొయిది మాజీ సర్పంచ్ తోటయ్య అన్నారు. పరిచయ్ కో-ఆర్డినేటర్ టి. కాంతారావు, మహిళల్లో చైతన్యం వచ్చిన్నప్పుడే అన్ని రంగాల్లో ముందుకు వెళ్ళగలుగుతారని, గ్రామంలోని అన్ని అభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో స్త్రీలు భాగస్వాములు కావాలని, ఆడ పిల్లల్ని మగ పిల్లలతో సమానంగా పెంచాలని అన్నారు. ఆదివాసీ సంప్రదాయ నృత్యగీతాలు, ఇతర సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలతో వేడుకలు ఘనంగా జరిగాయి.

పరిచయ్ టీం, లయ

ఎన్. శ్రీనివాస్, పాడేరు, ఎ. పద్మావతి & ఇ. గౌరీశంకర్, అడ్డతీగల, టి. కాంతారావు, విజయనగరం

చక్కటి ముల్లు కండెకు మున్నూరు దొంగలు? (సజ్జకంకి)

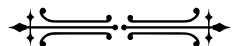
ఇక్కడ యూకలిప్టస్ చెట్లు వేయాలి
మీరంతా ఈ గ్రామం ఖాళీ చేయండి

అటవీ భూములపై ఆదివాసీల హక్కులకు కత్తెర

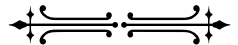
బ్రిటిష్ వలస పాలకుల నుండి అడవులపై ఆదివాసీల హక్కులను రాజ్యం నిరాకరిస్తూ వస్తున్నది. దేశానికి స్వాతంత్రం వచ్చినా ఆ తీరు మారలేదు. అడవులలో పుట్టి పెరిగి వాటిలోనే జీవిస్తూ, వాటిని సంరక్షిస్తూ వచ్చిన ఆదివాసీలను ఈ చట్టాలు 'అక్రమణదారులుగా' చూశాయి. వారి నుండి అడవులను కాపాడే బాధ్యత తమ మీద వున్నట్లుగా వ్యవహరించాయి. 2006 అటవీ హక్కుల చట్టం, అడవుల విషయంలో ఆదివాసీలకు చారిత్రక అన్యాయం జరిగిందని ప్రకటించింది. ఆ అన్యాయాన్ని సరిచేయడానికి అడవులపై ఆదివాసీల వ్యక్తిగత, సాముదాయక హక్కులను చట్టం గుర్తించింది. అంతేగాక, ఒక సారి వారి హక్కుల నిర్ధారణ జరిగిన తరువాత, అటవీ భూమిని అటవేతర ప్రయోజనాలకు బదిలీ / మార్పిడి చేయాలంటే ఆయా ఆదివాసీ గ్రామాల గ్రామ సభల అనుమతి తప్పనిసరిగా తీసుకోవాలని చట్టం నిర్దేశించింది. అదే సమయంలో పంచాయతీ రాజ్ ఆదివాసీ ప్రాంతాల విస్తరణ చట్టం (PESA) కూడా గ్రామ సభల అధికారాలను నొక్కి చెప్పింది.

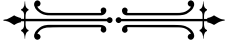
ఇదిలా వుండగా, ఈ ఫిబ్రవరి నెలలో కేంద్ర అటవీ, పర్యావరణం మంత్రిత్వశాఖ రూపొందించిన కొత్త నియమాలు ఆదివాసీలకు చట్టం ఇచ్చిన హక్కులను తీసివేస్తున్నాయి. ఆదివాసీలకు సాంప్రదాయ హక్కులు గల ఉమ్మడి అటవీ భూముల వినియోగంలో ప్రభుత్వ అధికారులు గ్రామ సభలను సంప్రదించనవసరం లేదని ఈ కొత్త నియమాలు చెబుతున్నాయి. వారి సమ్మతి లేకుండానే అటవీ భూములలో 'పనాలు' (ప్లాంటేషన్స్) పెంచడానికి అధికారులకు ఈ కొత్త నియమాలు అవకాశం ఇస్తున్నాయి. కొన్ని సందర్భాలలో ఆదివాసీలతో సంప్రదించాలని చెప్పినప్పటికీ వారి అభిప్రాయాన్ని మన్నించనవసరం లేదని ఈ నియమాలు అంటున్నాయి.

ప్రాజెక్టుల కోసం, పారిశ్రామిక అవసరాల కోసం అటవీ భూములను తీసుకునే సమయంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన 'నికర' విలువను ఆ భూమిని ఆశిస్తున్న పరిశ్రమ లేదా ప్రాజెక్టును కట్టేవారు చెల్లించాలి. ప్రాజెక్టు కోసం ఎంత అటవీ భూమిని తీసుకుంటున్నారో అంత అటవీ భూమిని కొత్తగా ఆ నగదుతో పెంచాలి. దీనినే 'ప్రత్యామ్నాయ అడవుల' పెంపకం అనీ అందుకోసం వచ్చిన నిధిని, 'ప్రత్యామ్నాయ అడవుల పెంపకం నిధి' అని అంటున్నారు. 1980 నుండి ఈ విధంగా పోగుపడిన నిధి 50,000 కోట్లు వరకు వుంది.

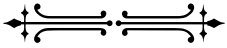

ఈ ఫిబ్రవరి నెలలో కేంద్ర అటవీ, పర్యావరణం మంత్రిత్వశాఖ రూపొందించిన కొత్త నియమాలు ఆదివాసీలకు చట్టం ఇచ్చిన హక్కులను తీసివేస్తున్నాయి. ఆదివాసీలకు సాంప్రదాయ హక్కులు గల ఉమ్మడి అటవీ భూముల వినియోగంలో ప్రభుత్వ అధికారులు గ్రామ సభలను సంప్రదించనవసరం లేదని ఈ కొత్త నియమాలు చెబుతున్నాయి. వారి సమ్మతి లేకుండానే అటవీ భూములలో 'పనాలు' (ప్లాంటేషన్స్) పెంచడానికి అధికారులకు ఈ కొత్త నియమాలు అవకాశం ఇస్తున్నాయి. కొన్ని సందర్భాలలో ఆదివాసీలతో సంప్రదించాలని చెప్పినప్పటికీ వారి అభిప్రాయాన్ని మన్నించనవసరం లేదని ఈ నియమాలు అంటున్నాయి.

ఇందుకోసం ప్రత్యామ్నాయ
అడవుల పెంపకం నిధి చట్టం
2016ను రూపొందించారు.
ఈ నిధులను ఖర్చు చేయడానికి
అధికారులకు అటవీ హక్కుల
చట్టం, పంచాయతీరాజ్
ఆదివాసీ ప్రాంతాల విస్తరణ
చట్టాలలో ఆదివాసీలకు
అటవీ భూములపై ఇచ్చిన
అధికారాలు, హక్కులు
ఆటంకంగా కన్పించాయి.

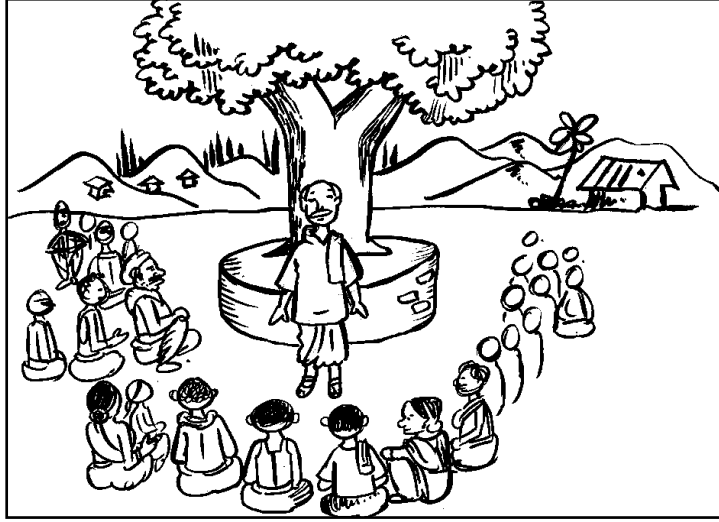
ఒక అంచనా ప్రకారం ఒక యేడాదికి 6,000 కోట్లు వరకు నగదు ఈ నిధికి వచ్చి చేరుతూ వుంటుంది. 1980 నుండి పోగు పడిన నిధితో 18.13 లక్షల హెక్టారుల భూమిలో ప్రత్యామ్నాయ అడవుల పెంపకం చేపట్టవలసి వుంది. ఇందులో 60 శాతం అడవులు క్షీణించి పోయిన / అటవులు లేని అటవీ భూములలోనూ, మిగిలిన 40 శాతం అటవేతర పోరంబోకు భూమిలోనూ ఈ ప్రత్యామ్నాయ అడవుల పెంపకం చేపట్టాలన్నది ప్రయత్నం. ఇందుకోసం ప్రత్యామ్నాయ అడవుల పెంపకం నిధి చట్టం 2016ను రూపొందించారు. ఈ నిధులను ఖర్చు చేయడానికి అధికారులకు అటవీ హక్కుల చట్టం, పంచాయతీరాజ్ ఆదివాసీ ప్రాంతాల విస్తరణ చట్టాలలో ఆదివాసీలకు అటవీ భూములపై ఇచ్చిన అధికారాలు, హక్కులు ఆటంకంగా కన్పించాయి. ఈ చట్టాల కారణంగానే, వేదాంత కంపెనీకి ఒరిస్సా ప్రభుత్వం అటవీ భూములపై ఇచ్చిన అనుమతులను నియాంగిరి ఆదివాసీలు సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించి రద్దు చేయించగలిగారు. చట్టం గ్రామ సభలకు ఇచ్చిన అధికారాలను తగ్గించాలనే ప్రయత్నంలో భాగమే ఈ కొత్త నియమాలు.

ప్రత్యామ్నాయ అడవుల పెంపకం కోసం అధికారులు రూపొందించే 'వర్కింగ్ ప్లాన్'ను రూపొందించి, అమలు చేసే సమయంలో ఆదివాసీలను సంప్రదించనవసరం లేకుండా, గ్రామ సభలను ఆవాస గ్రామ సభలుగా గాక మైదాన ప్రాంతాల మాదిరిగా పంచాయతీ మొత్తానికి కలిపి గ్రామ సభగా నిర్వహించే విధంగా కొత్త నియమాలను రూపొందించారు. అటవీ హక్కుల చట్టం, పంచాయతీ రాజ్ ఆదివాసీ ప్రాంతాల విస్తరణ చట్టం ఆదివాసీలకు ఇచ్చిన హక్కులను కుదించడం, తగ్గించడం కొరకు అధికారులకు మరిన్ని అధికారాలను కట్టబెట్టడమే ఈ కొత్త నియమాల సారాంశం.

మూలం కుమార్ సంభవ్ శ్రీవాత్సవ
(From compulsory consent to no constitution...)
Scroll.in - ఆన్లైన్ పత్రిక, (ప్రచురణ 10-3-2018)

నోరు చేసే అఘాయిత్యానికి ముడ్డి ఉంది కనుక భరిస్తుంది

'పెసా' చట్టం అమలుకు మార్గదర్శకాలు

(గత సంచిక తరువాయి...)

<p>20.</p>	<p>చిన్న తరహా అటవీ ఉత్పత్తుల యాజమాన్యం మరియు నిర్వహణ / పంపిణీ :</p> <ul style="list-style-type: none"> * వ్యక్తిగత గ్రామ (కమ్యూనిటీ) మరియు ఉమ్మడి అటవీ వనరుల (కమ్యూనిటీ ఫారెస్ట్ రిసోర్సెస్) హక్కులను నిర్ధారించడంలో గ్రామసభ అధికారాలను అటవీహక్కుల చట్టం 2006 సహితం చట్టబద్ధంగా గుర్తించింది. * అటవీ హక్కుల కమిటీ గ్రామసభ స్థాయిలోనే పనిచేయాలి, గ్రామపంచాయితీ స్థాయిలో కాదు. కాబట్టి ఆర్.ఓ.ఎఫ్.ఆర్. చట్టం 2006 అమలు కొరకు తన అటవీ హక్కుల కమిటీ (ఎఫ్.ఆర్.సి.)ని ఏర్పరచుకొనే అధికారం జి.ఎస్.కు ఉంటుంది. * చిన్న తరహా అటవీ ఉత్పత్తుల యాజమాన్యం మరియు వినియోగాలపై గ్రామ సభ సభ్యులు వ్యక్తిగతంగా పూర్తి హక్కును కలిగివున్నారు. వెదురు నరుకుడు మరియు బీడి ఆకుల కోత, అమ్మకాలను అటవీశాఖ చేపడుతుంది, ఆ గ్రామ సభకు కేటాయించిన ప్రాంతంలోని సరుకు ద్వారా వచ్చే నికర ఆదాయాన్ని ఆ గ్రామసభకు బదిలీ చేస్తుంది. అక్కడ నుండి అది ఒక్కొక్క సభ్యునికి చేరుతుంది. * గ్రామసభ ఎమ్.ఎఫ్.పి. సేకరణదారుల పేర్లతో ఒక రిజిస్టర్ నిర్వహించాలి, అలాగే యాజమాన్య సరిహద్దులు, సేకరణకు అవకాశం మొ. వాటికి సంబంధించి వారి మధ్య తలెత్తే తగవులు ఏవైనా పరిష్కరించాలి. * ఎమ్.ఎఫ్.పి. వినియోగం విషయంలో నియమాల కచ్చితమైన అమలుకు గ్రామసభకు పూర్తి అధికారం ఉంది. * వీరి వ్యవహారాలను సంబంధిత ఐ.టి.డి.ఎ.పి.ఓ. సమీక్షించాలి, అలాగే అతడు లేక ఆమె వెదురు మరియు 	<p>పెసా నియమం (8) (II) మరియు సెక్షన్ 242 (I) (1) (b)</p>	<p>జి.సి.సి. మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ మరియు ఫారెస్ట్ చీఫ్ కన్సర్వేటర్ మరియు గిరిజన సంక్షేమశాఖ కమీషనర్.</p>
------------	--	--	---

	<p>బీడి ఉత్పత్తుల నిర్వహణ కొరకు కమిటీకి అధ్యక్షుణ్ణి ఏర్పాటు చేయాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> * ఇందుకు అటవీశాఖ, జి.సి.సి. మరియు ఐ.టి.డి.ఎ.ల ప్రాజెక్టు అధికారులకు తగు ఆదేశాలను జారీ చేయాలి. * గ్రామసభ గ్రామ అటవీ వనరుల (కమ్యూనిటీ ఫారెస్ట్ రిసోర్సెస్) నిర్వహణ, సంరక్షణ మరియు పెంపకముల కొరకు అటవీశాఖ సాంకేతిక మార్గదర్శకత్వంతో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయాలి. * జి.సి.సి. మేనేజర్, ఫారెస్ట్ రేంజ్ ఆఫీసర్స్ మరియు ఐ.టి.డి.ఎ. ప్రాజెక్టు ఆఫీసర్లకు ఇందుకు తగు ఆదేశాలు జారీ చేయబడాలి. 		
21.	<p>సంప్రదాయ, ఆచార వ్యవహారాలు మరియు సంప్రదాయ వనరులు మొదలగు వివరణ. అలాగే సంప్రదాయ వివాద పరిష్కార యంత్రాంగం వాటి సంరక్షణకు తగు సమర్థత.</p> <ul style="list-style-type: none"> * సంప్రదాయ ఆచార వ్యవహారాలు మరియు సంప్రదాయ వివాద పరిష్కార పద్ధతులు మొదలగు వాటిని సంరక్షించడంలో గ్రామ సభ ఎంతో సమర్థవంతమైనది. * సంప్రదాయాలు, ఆచార వ్యవహారాలు మరియు అంతరంగిక విషయాల (సంప్రదాయబద్ధమైన పండుగలు, వేడుకలు, ఉత్సవాలు, వివాహ సంబంధ వ్యవహారాలు, ఆస్థుల పంపకం, పంటల విధ్వంసము, నష్ట పరిహారం మొదలగు వాటికి)కు సంబంధించి గ్రామంలో తలెత్తే సివిల్ తగాదాలు ఏమైనా తన పరిధికి లోపల సంప్రదాయ వివాద పరిష్కార పద్ధతులను అనుసరించి పరిష్కరించుకొనే పూర్తి అధికారము ఆ గ్రామసభకు వుంది. ఇటువంటి సందర్భాల్లో తక్షణ చర్యలు తీసుకోవడం లేక ప్రజా శాంతి భద్రతలు కాపాడడం తప్పనిసరి అయితే తప్పా పోలీసు లేక రెవెన్యూ అధికారులు ఎవరూ వారి పరిష్కార ప్రయత్నాల్లో జోక్యం చేసుకోరాదు, వాటికి సాధ్యమైనంత దూరంగా ఉండాలి. * గ్రామసభ సభ్యుడు లేక సభ్యులు లేక ఏదైనా ఒక సంస్థ ఏదైనా ఒక ఫిర్యాదును గ్రామసభ దృష్టికి తెచ్చినప్పుడు, వారి సమస్యను వినడానికి వెంటనే ఒకతేదీ, సమయాన్ని, ప్రదేశాన్ని నిర్ణయించి, ఆపై సమస్యను పరిష్కరించడం గ్రామసభ తప్పనిసరి బాధ్యత. * సంప్రదాయ వివాద పరిష్కార పద్ధతులను అనుసరించి ఒక జి.ఎస్. సభ్యుని లేక సభ్యుల సమస్యలను పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేస్తున్నప్పుడు జి.ఎస్.చాలా జాగ్రత్తగా 	<p>ఏ.పి. పెసా చట్టం (8) 1998 సెక్షన్ 242 (C) (1)</p>	<p>పి.ఆర్. & ఆర్.డి. శాఖ ప్రధాన కార్యదర్శి లేక కమీషనర్, పోలీస్ డి.జి.పి. మరియు సి.సి.ఎల్.ఎ. (CCLA)</p>

చెట్టుకు కాయని కాయ, తింటేనే అది కాయని, దాని రుచి తెలుస్తుంది (మొట్టికాయ)

	<p>ఉండాలి. ప్రజా విధానాలు లేక ప్రస్తుతం అమల్లోవున్న న్యాయ చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా లేక కేవలం పోలీసులచేత మాత్రమే విచారణ చేపట్టవలసివున్న కేసుల విషయంలో జి.ఎస్. ఎటువంటి నిర్ణయం తీసుకోరాదు.</p> <ul style="list-style-type: none"> * పోలీసులచే కేసులు నమోదుచేయబడి, ఎవరినైనా అరెస్టు చేయవలసి వచ్చిన సందర్భంలో ఆ విషయాన్ని సంబంధిత పోలీసు అధికారి సాధ్యమైనంత మేరకు అరెస్టు చేయడానికి ముందే గ్రామసభకు తెలియజేయాలి. అలాగే ఆ విషయాన్ని సవివరంగా గ్రామసభ ముందుంచాలి. * గ్రామసభ పరిధిలో శాంతి భద్రతలకు విఘాతం కలిగే అవకాశం వుందని ఏదైనా సమాచారం పోలీసులకు అందిన వక్షంలో, పోలీసులు ఆ విషయానికి సంబంధించిన సవివరమైన నివేదికను గ్రామసభ ముందుంచడం ద్వారా గ్రామసభ సమ్మతితో సమస్య రాజీ ప్రయత్నంలో లేక ఎవరైనా వ్యక్తికి వ్యతిరేకంగా ముందు జాగ్రత్త చర్యలు తీసుకోవడంలో గ్రామసభకు సహకరించ వచ్చు. * సంప్రదాయ వివాద పరిష్కార పద్ధతులను మరియు ఉమ్మడి (కమ్యూనిటీ) వనరులు నిర్వహణలో సంప్రదాయ విధానాలు మరియు ఇతర సామాజిక ఆచార సంప్రదాయాలు మరియు నిబంధనలు / ప్రమాణాలను ప్రతి ఒక్క జి.ఎస్. కూడా వ్రాత పూర్వకంగా ఒక పత్రం (డాక్యుమెంట్) రూపొందించాలి. * జనన, మరణాలు, వివాహాలు, పండుగలు, మరియు వలస వాసుల వివరాలకు సంబంధించి ప్రత్యేక రిజిస్టరును నిర్వహించుకొనే సామర్థ్యం ఉంటుంది. * తమ ఆచార, సంప్రదాయబద్ధ అలవాట్లను సంరక్షించుకోడానికి గ్రామసభకు సహకరించమని గ్రామ పంచాయతీ పి.ఎస్. గ్రామ రెవిన్యూ అధికారులు, ఫారెస్టు బీట్ ఆఫీసర్లు, వ్యవసాయశాఖ గ్రామస్థాయి కార్యనిర్వాహకులకు తగు ఆదేశాలను ఇవ్వాలి. * పోలీసు సూపరింటెండెంట్ ద్వారా పోలీసు స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్లకు మరియు జిల్లా కలెక్టర్ల ద్వారా తాశీల్దారులు ఆర్.డి.ఓ.లకు తగిన నిబంధనలను జారీ చేయించాలి. 		
22.	<p>సమాంతర క్రియాత్మక సంస్థలు / అంగాలు : (Parallel functional bodies)</p> <ul style="list-style-type: none"> * భారత రాజ్యాంగ తొమ్మిదవ (IX) విభాగంలోని ప్రత్యేక నిబంధనలు పంచాయతీలకు సంబంధించి షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు కల్పించిన నిర్దిష్ట మినహాయింపులు మరియు 	<p>పెసా చట్టం 1996 సెక్షన్ 3 మరియు 4</p>	<p>ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శులు: వ్యవసాయం & సహకార రంగం, ప్రజా ఆరోగ్యం & కుటుంబ సంక్షేమం, మహిళా, శిశు సంక్షేమం, ఎస్. డబ్ల్యూ, బి.సి.</p>

<p>సవరణలు పెసా చట్టం 1996 ఆమోదం ద్వారా వాస్తవ రూపం దాల్చినట్లైంది. అందుకే పెసాచట్టం 1996 ఒక రాజ్యాంగబద్ధమైన చట్టంగా భావించబడుతుంది. కాబట్టి పెసాచట్టం 1996లోని నిబంధనలకు భిన్నంగావున్న ఇతర చట్ట నియమాలు మరియు కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వులలోని నిబంధనలేవీ చెల్లుబాటు కావు, పెసా చట్టమే అంతిమం, ఇది వాటన్నిటిని అధిగమిస్తుంది.</p> <ul style="list-style-type: none"> * గ్రామ పనులకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలకు సంబంధించి తన బాధ్యతలను నక్రమంగా నిర్వర్తించడానికి వీలుగా గ్రామసభ స్టాండింగ్ కమిటీలను, అలాగే అవసరాన్ని బట్టి కావాలను కొంటే వీటితో పాటు తాత్కాలిక మరియు ఆడ్-హోక్ (నిర్దిష్ట పనికి ఉద్దేశించిన) కమిటీలను కూడా గ్రామసభ ఏర్పరచుకోవచ్చు. * కాబట్టి ఏ ప్రభుత్వ శాఖలచే నియమించబడే కమిటీలైనా లేక గ్రూపులైనా, ఆ అంశానికి సంబంధించిన గ్రామసభ స్టాండింగ్ కమిటీగా భావించవచ్చు. * ఈ కమిటీలు సలహాను అందించే పాత్రను మాత్రమే పోషించాలి, అలాగే ఇవి గ్రామసభకు పూర్తి బాధ్యత వహించాలి. ఉదాహరణకు జన్మ భూమి కమిటీ, మా ఊరు కమిటీ (జె.బి.ఎం.వి.), వన సంరక్షణ సమితులు (వి.ఎన్.ఎస్.లు), గ్రామ గిరిజన అభివృద్ధి సంస్థ (వి.టి.డి.ఎ), వాటర్ షెడ్ కమిటీలు, గ్రామ సంఘాలు (వి.ఓ.లు), నీటి వినియోగ సంఘాలు (డబ్ల్యూ.యు.ఎ.) ఆహార సలహా కమిటీ, గ్రామ ఆరోగ్య, పౌష్టికాహార కమిటీ, పాఠశాల నిర్వహణ కమిటీ, గ్రామ నీటి మరియు పారిశుధ్యకమిటీ, ఆహారకమిటీ మరియు తల్లిదండ్రుల కమిటీ వంటివి ఎన్నో గిరిజన ప్రాంతాల్లో పనిచేస్తున్నాయి. * గ్రామస్థాయిలో ఏవైనా కార్యాచరణ (ఫంక్షనల్) కమిటీలను ఏర్పాటు చేయడానికి గ్రామసభ ఆమోదం తప్పనిసరి. * ఒకవేళ కమిటీలు గ్రామ పంచాయతీ స్థాయిలో ఏర్పాటు అయినట్లయితే, ఆయా గ్రామసభలను సంప్రదించడం అవసరం. * ఈ కార్యాచరణ కమిటీలు, మరియు రాజ్యాంగబద్ధమైన గ్రామసభల మధ్య మంచి సమన్వయం కొరకు ప్రాంతీయ మరియు జిల్లా స్థాయి అధికారులందరికీ ఆయా శాఖలచే తగు ఆదేశాలు జారీ చేయబడాలి. 		<p>సంక్షేమం, పి.ఆర్. & ఆర్.డి., విద్య, సాగునీరు, అటవీశాఖ, శాస్త్ర, సాంకేతికశాఖ, గిరిజన సంక్షేమ శాఖ, పౌరసరఫరా శాఖ ఎమ్.డి., జి.సి.సి.</p>
---	--	---

పుణ్యానికి పెట్టినమ్మా! నీ మొగుడితో సమానంగా పెట్టమన్నట్లు

గ్రామ పంచాయితీ

II			
1.	<p>చిన్న తరహా ఖనిజ వనరుల త్రవ్వకానికి లీజులు మరియు లైసెన్సుల మంజూరు :</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలలో గల లఘు ఖనిజాల త్రవ్వకానికి సంబంధించి లైసెన్సులు మరియు గనుల లీజులను కేవలం స్థానిక ఎస్.టి. వ్యక్తులకు లేక పూర్తిగా స్థానిక ఎస్.టి. సభ్యులతో కూడిన సొసైటీలకు మాత్రమే మంజూరు చేసే అధికారం పూర్తిగా గ్రామ పంచాయతీకే ఉంటుంది. ❖ లఘు / చిన్నతరహా ఖనిజాలు అంటే భవనాలు కట్టే రాయి, గ్రావెల్, సాధారణ మట్టి, ఇసుక, బండరాళ్ళు (బౌల్డర్), గులకరాయి, కంకర, సున్నం తయారీకి ఉపయోగించే సున్నపురాయి (లైంస్టోన్), ఇటుకలు తయారు చేసే మట్టి, రోడ్డు మెటల్, ఇంటిలో వాడే సామాగ్రి తయారుచేసే రాయి (నాపరాయి) మొదలగునవి వస్తాయి. ❖ గనులశాఖ తాను అందుకొన్న దరఖాస్తులను సంబంధిత గ్రామ పంచాయతీకి పరిశీలనకు పంపాలి. అంగీకరించడం లేక తిరస్కరించడం ఏదైనా నిర్ణయం అదే అంతిమం. దానికే కట్టుబడి వుండాలి. ❖ గనుల శాఖ అధికారులు సంబంధిత జి.పి. ఆదేశాలను అనుసరించి, మైనింగు ప్రతిపాదిత ప్రాంత సరిహద్దులు, దాని పరిమాణం, త్రవ్వాలనుకొనే ఖనిజ రకం, లీజు కాల పరిమితి మరియు ఇంకా అవసరమనుకొనే ఇతర అన్ని వివరాలతో ప్రకటన (నోటిఫికేషన్)ను జారీ చేయాలి. ❖ క్వారీ లీజుకు సంబంధించిన షరతులు. లీజు కాలపరిమితి, ప్రతిపాదిత మైనింగు కార్యకలాపాల వల్ల నిర్వాసితులయ్యే వ్యక్తుల పునరావాస & పునర్నిర్మాణ ప్రణాళిక, ఏమైనా ఇతర విషయాలు, అడవి, వన్య ప్రాణులు, జీవ వైవిధ్యం, మరియు గ్రామ ప్రజల జీవనోపాధులపై మైనింగు చూపే ప్రభావం వంటి అంశాలపై జి.పి. అభ్యర్థన మేరకు తగు సమాచారాన్ని సంబంధిత శాఖ అధికారులు అందించాలి. ❖ గ్రామ పంచాయతీ తీర్మానాలను మైనింగ్ అండ్ జియాలజీ శాఖ మరియు ఎ.పి.ఎమ్.డి.సి. అధికారులు ఏ విధమైన మార్పులు లేకుండా యదాతదంగా అమలు పరచాలి. ❖ అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ మరియు అడిషనల్ డైరెక్టర్, మైన్స్ అండ్ జియాలజీ డిపార్ట్మెంట్, ఎ.పి.ఎమ్.డి.సి.లకు తగు ఆదేశాలు జారీ చేయబడాలి. 	పెసా నియమం 7	ప్రధాన కార్యదర్శి లేక డైరెక్టర్, గనులు మరియు భూగర్భ వనరుల శాఖ మరియు ఎం.డి. ఏ.పి. మినరల్ డెవలప్మెంట్ కార్పొరేషన్.

<p>2.</p>	<p>గ్రామ మార్కెట్ల నిర్వహణ :</p> <ul style="list-style-type: none"> * షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల్లో వారపు సంతలు జరిగే గ్రామాల్లో సంబంధిత గ్రామ పంచాయతీ మార్కెట్ కమిటీని ఏర్పాటు చేస్తుంది. మార్కెట్ల నిర్వహణా కార్యకలాపాలన్నీ దీని ద్వారానే జరుగుతాయి. అవి * ఎస్.టి.లకు లైసెన్సుల మంజూరు, వ్యాపారులు మరియు వినియోగదారుల కొరకు నీరు, పాకలు, ఇతర భౌతిక వసతుల ఏర్పాటు, సంత పనివేళల నిర్ణయం, ఎస్.టి.ఎఫ్.పి. & వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల రవాణా & వ్యాపారాల నిషేధం. * పశువులు, పశు ఉత్పత్తులకు సంబంధించిన అంశాల నిర్వహణ, అమ్మకందారు, కొనుగోలుదారుల మధ్య తలెత్తే తగవుల పరిష్కారం, గ్రామ పంచాయతీ హక్కు కలిగివున్న అంశాలపై పన్నులు, రుసుముల విధింపు నిర్ణయాలు, వాటి వసూలు, చందాలు మొదలగు వివరణ, వేలం పాటల నిర్వహణ, సరైన తూనికలు, కొలతలకు హామీ, మార్కెట్లలోపల లేక దాని చుట్టు ప్రక్కల పేకాట మరియు ఇతర నిషేధిత క్రీడలను, అలాగే కబ్బిలను అరికట్టుట మరియు మార్కెట్ల ఏర్పాటు & అభివృద్ధి విషయంలో ప్రభుత్వం ఎప్పటికప్పుడు జారీ చేసే అన్ని రకాల ఆదేశాల అమలు మొదలైనవి. * ప్రభుత్వ నియమనిబంధనల అమలులో జి.పి.కి తగు సహకారం అందించేలా మరియు వారపు మార్కెట్లు మరియు సంతలు వంటి వాటి నిర్వహణలో జి.పి. నిర్ణయాలకు తగ్గట్టుగా వ్యవహరించేలా వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ అధికారులు, ఆహార పదార్థాల కల్తీ నివారణ అధికారులు, తూనికలు మరియు కొలతల ఇన్స్పెక్టర్లకు అవసరమైన ఆదేశాలను జారీ చేయాలి. * ఈ నిబంధన / సదుపాయం సమర్థ వంతమైన అమలు కొరకు ఖచ్చితంగా అవసరం అనిపించిన సూచనలు ఏవైనా సంబంధిత అధికారులు మరియు గ్రామ పంచాయతీలకు తప్పక విడుదల చేయాలి. 	<p>పెసా నియమం (8) (VI) (1)</p>	<p>ప్రధాన కార్యదర్శులు లేక డైరెక్టర్, మార్కెటింగ్ శాఖ, కమీషనర్, వైద్య & ఆరోగ్యశాఖ, కమీషనర్, పీ.ఆర్. & ఆర్.డి., డైరెక్టర్, సాధారణ తూనికలు, కొలతల శాఖ.</p>
<p>3.</p>	<p>అంగన్వాడీ వర్కర్ల నియామక మరియు క్రమశిక్షణాధికార యంత్రాంగం :</p> <ul style="list-style-type: none"> * అంగన్వాడీ వర్కర్లు అందరికీ అంటే హెల్పెర్స్ మరియు వర్కర్స్ అందరికీ నియామక మరియు క్రమశిక్షణాధికార యంత్రాంగం గ్రామ పంచాయతీయే. 	<p>పెసా నియమం (8) (VI) (iv) (C)</p>	<p>ప్రధాన కార్యదర్శి లేక మహిళా అభివృద్ధి మరియు శిశు సంక్షేమం మరియు పి.ఆర్. & ఆర్.డి. శాఖల కమీషనర్లు</p>

చెయ్యని కుండ, పొయ్యని నీళ్ళు, వెయ్యని సున్నం, తియ్యంగా ఉండు (కొబ్బరికాయ)

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ఐ.సి.డి.ఎస్. అధికారులు, అంగన్వాడీ వర్కర్ల ఉద్యోగాలకు సరైన అభ్యర్థుల జాబితాను సిద్ధం చేసి, ఎంపిక మరియు ఆమోదం కొరకు దాన్ని జి.ఎస్. ముందుంచాలి. ❖ సంవత్సరం ప్రారంభమైన ఒక నెల లోపల ఐ.సి.డి.ఎస్.కు చెందిన సి.డి.పి.ఓ.ల నుండి పాలనా నివేదిక సమర్పించ బడేటట్లుగా మండల ప్రజా పరిషత్తు చూడాలి. ❖ ఐ.సి.డి.ఎస్.కు చెందిన సి.డి.పి.ఓ.లు ఐ.సి.డి.ఎస్. పథకాల అమలుపై పాలనా నివేదికను ఎం.పి.పి. కి సమర్పించాలి. అలాగే ఐ.సి.డి.ఎస్. క్రింద పని చేస్తున్న సంస్థల పనితీరు గురించి కూడా తెలియ జేయాలి. ❖ ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్లు, ఐ.సి.డి.ఎస్./సి.డి.పి.ఓ. /సంబంధిత సూపర్వైజర్ మరియు పంచాయతీ కార్యదర్శులు మరియు ఎం.పి.డి.ఓ. లకు తగిన ఆదేశాలు జారీ చేయబడాలి. 		
--	--	--	--

III

మండల ప్రజా పరిషత్తు

<p>1.</p>	<p>సంక్షేమ వసతి గృహాల పని తీరుపై నియంత్రణ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ సంక్షేమ వసతి గృహాల రోజువారీ నిర్వహణా వ్యవహారాల పర్యవేక్షణకు, ఒక సంవత్సరానికి రెండుసార్లు పరిపాలనా నివేదికలను కోరుటకు, తప్పు చేసిన వసతి గృహాల సంక్షేమ అధికారులు (హెచ్.డబ్ల్యూ. ఓ.ఎస్.), ఇతర సిబ్బందిపై చర్యలు తీసుకోమని సంబంధిత క్రమ శిక్షణాధికారులకు సిఫార్సు చేయుటకు మండల పరిషత్తుకు పూర్తి అధికారం వుంది. ❖ కాబట్టి, జిల్లా సంక్షేమ అధికారులు, సాంఘిక సంక్షేమశాఖ డి.డి.లు మరియు డి.డి.లు & హాస్టల్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్స్ అందరికీ సంబంధిత కమీషనర్ల ద్వారా తగు ఆదేశాలు జారీ చేయబడాలి. 	<p>పెసా నియమం (8) (VI) (ii)</p>	<p>టి.డబ్ల్యూ., ఎస్.డబ్ల్యూ మరియు బి.సి. సంక్షేమ శాఖల ప్రధాన కార్యదర్శి లేక కమీషనర్.</p>
<p>2.</p>	<p>గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళికను అభివృద్ధిచేయుట :</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ బహుళ శాఖల సిబ్బందితో ఐ.టి.డి.ఎ పి.ఓ. లేక ఇతర ప్రభుత్వ సంస్థ చే ఏర్పాటు చేయబడిన బృందాల సహకారం, సలహాలతో ప్రజల ప్రయోజనాలు మరియు పథకాలకు అధిక ప్రాధాన్యతనిస్తూ, ఎం.పి.పి. గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళికను తయారుచేయాలి. ❖ గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళికల లిఖిత పూర్వక డాక్యుమెంట్, ఎంపిక చేయబడిన గ్రామాన్ని సమగ్ర పద్ధతిలో అభివృద్ధి 	<p>పెసా నియమం (4) (xiv)</p>	<p>పి.ఆర్. & ఆర్.డి. మరియు టి.డబ్ల్యూ శాఖల ప్రధాన కార్యదర్శి లేక కమీషనర్</p>

	<p>చేయడమే దీని ఉద్దేశ్యం.</p> <ul style="list-style-type: none"> * గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళికల అభివృద్ధికి ఎప్పుడు, ఏ విధంగా అవసరమో ఆ ప్రకారం బహుళశాఖల బృందాలను ఏర్పాటు చేయమని ఐ.టి.డి.ఎ. పి.ఓ.కు తగు ఆదేశాలు జారీ కావాలి. * గ్రామ అభివృద్ధి ప్రణాళికలను అభివృద్ధి చేయడానికి అవసరమైన సమాచారం అంతటినీ అందుబాటులో ఉంచమని పంచాయితీ కార్యదర్శికి తగు ఆదేశాలు జారీ కావాలి. * పి.ఆర్. & ఆర్.డి. శాఖ ఎం.పి.డి.ఓ.లు మరియు పంచాయితీ కార్యదర్శులు మరియు టి.డబ్ల్యూ. శాఖ, ఐ.టి.డి.ఎ.ల పి.ఓ. లకు అవసరమైన తగు సూచనలు జారీ కావాలి. 		
--	---	--	--

IV. స్వతంత్ర మరియు బహుమఖ బాధ్యతలు

1.	<p>మండల ప్రజా పరిషత్తు మరియు గ్రామ సభ : ప్రాజెక్టుల క్రింద భూ సేకరణ మరియు పునరావాస & పునర్నిర్మాణాలు :</p> <ul style="list-style-type: none"> * షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతంలో జరుప తలపెట్టిన భూసేకరణ, అది ఏ చట్టం క్రింద, ఏ ప్రాజెక్టుకోసం చేస్తున్నప్పటికీ కూడా, దాని పూర్తి వివరాలను సంబంధిత అధికార సంస్థ లేక చివరకు ప్రభుత్వం నుండేనా కూడా తెలుసుకొనే హక్కు ఆ గ్రామ సభ మరియు మండల ప్రజా పరిషత్తులకు వుంది. అలాగే దాని వలన తలెత్తబోయే సమస్యలు, ఈ భూసేకరణ మరియు కొత్త ప్రాజెక్టు షెడ్యూల్డ్ జనాభాపై చూపే ప్రభావంవంటి అన్ని అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని, షెడ్యూల్డ్ తెగల ప్రజలకు సహకరించే / లబ్ధిచేకూరే విధంగా ఉండేందుకు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు మరియు చర్యలను సూచించవచ్చు. * ప్రాజెక్టుల అధికార యంత్రాంగం అమలుచేయ దలచుకొన్న ఆర్. & ఆర్. ప్రణాళికల విషయంలో కూడా మండల ప్రజా పరిషత్తును సంప్రదించవలసి వుంది. ప్రాజెక్టు అధారిటీ లేక భూసేకరణ అధారిటీ చేపట్టిన ప్రక్రియలు మరియు ప్రమాణాలు మండల ప్రజాపరిషత్తు సంఘాలు లేక అభ్యంతరాలకు అనుగుణంగా లేని కారణంగా తలెత్తే దుష్ప్రభావాలు భూసేకరణ మరియు ఆర్. & ఆర్. ప్రణాళిక అమలు జరిగిపోయిన తరువాత 	<p>పెసా నియమం 5 (పెసా చట్టం 1996 సెక్షన్ 4తో కలిపి చదవాలి)</p>	<p>ప్రధానకార్యదర్శి, (టి.డబ్ల్యూ) లేక కమీషనర్ ఆఫ్ టి.డబ్ల్యూ., కమీషనర్, పునరావాస & పునర్నిర్మాణ శాఖ మరియు సర్వే మరియు సెటిల్మెంట్ & భూ సేకరణ, పరిశ్రమల శాఖ / ఎ.పి.ఐ.ఐ.డి.సి.</p>
----	--	--	--

పూర్ణిమ నాడు కొంగు పట్టుకొని పిలిస్తే రానిది అమావాస్య నాడు కన్ను గీటితే వస్తుందా?

	<p>సంభవించినప్పటికీ కూడా, ఎం.పి.పి. సలహాలపై సరైన చర్యలు తీసుకోవడమనేది ప్రభుత్వ తప్పనిసరి బాధ్యత.</p> <ul style="list-style-type: none"> * గ్రామసభ మరియు ఎం.పి.పి. రెండింటిలో ఏ ఒక్కటి అడిగినా కూడా దానికి అంశాలవారీగా ఒక స్పష్టమైన, కచ్చితమైన సమాచారాన్ని ఇవ్వడం అనేది భూ సేకరణ అధికారులకు లేక పునరావాస & పునర్నిర్మాణ అధికారులకు తప్పనిసరి. * జి.ఎస్. మరియు ఎం.పి.పి. నోటీసు ద్వారా కోరినప్పుడు, దాని ముందు తప్పక హాజరు కావాలి. అలాగే క్రింది అంశాలకు సంబంధించి మూర్తి సమాచారాన్ని అందించాలి, సేకరించడానికి ప్రతి పాదించిన ప్రాంతం, ఆ ప్రాంతం ఎక్కడ వుంది, భూ సేకరణ ఉద్దేశ్యం, ఒకవేళ భూమిని గిరిజనేతరుల వద్ద నుండి సేకరిస్తున్నట్లయితే, ఆ భూములకు గల చట్టబద్ధత, ఇతరత్రా అంశాలు మరియు భూ బదలాయింపు నిబంధన 1 ఆఫ్ 59, మరియు 1 ఆఫ్ 70 (సవరణ) క్రింద ఆ భూములపై వేసిన కేసులు, ఆ తగవుల ఫలితాలు, సేకరిస్తున్న భూమి రకం, బాధితులు, నిర్వాసితులు కాబోయే వ్యక్తుల సంఖ్య, అందుబాటులో ఉన్న వనరుల వినియోగం వల్ల, అలాగే వాటిపై ఆధారపడిన వారి జీవనోపాధులపై కలిగే ప్రభావం, ఉద్యోగ అవకాశాలు, సుస్థిర జీవనోపాధి ప్రణాళిక, ఇతరత్రాలు, మరియు పునరావాస & పునర్నిర్మాణ పథకాలు మొదలగునవి. * కాబట్టి, భూ సేకరణ యంత్రాంగము మరియు ఆర్. & ఆర్. యంత్రాంగము మరియు సంబంధిత శాఖల మరీ ముఖ్యంగా సాగు నీటి పారుదల మరియు సి.ఎ.డి, పరిశ్రమల శాఖ, ఆర్&బి మరియు గనుల శాఖలు / అండర్ టేకింగ్స్ మరియు ఐ.టి.డి.ఎ.ల ప్రాజెక్టు అధికారులకు దీనికి సంబంధించి సరైన, అవసరమైన ఆదేశాలను తప్పక జారీ చేయాలి. 		
--	--	--	--

గమనిక : 'పెసా' చట్టం 1998 మరియు నియమాలు 2011 అమలు కొరకు ఏ.పి. షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల స్థానిక పాలనలో గ్రామసభ మరియు ఇతర పంచాయతీ రాజ్ సంస్థలను ప్రధాన పాలనా సంస్థలలోకి తీసుకురావడానికి డా॥ పల్లా త్రినాధరలివు, ఎస్.పి.ఎం.ఓ. (LTR&PESA Act) వారిచే రూపొందించబడిన కార్యాచరణ మార్గదర్శక సూత్రాలను 'మన్నెంలో' పాఠకుల కొరకు గత సంచిక నుండి వరుసగా ప్రచురిస్తున్న సంగతి తెలిసిందే. దానిలో ఇది రెండవ భాగం.

(మూడవ లేక చివరి భాగం వచ్చే సంచికలో...)

నార్తలు - విశేషాలు

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవ వేడుకలు

లయ సంస్థ విశాఖ, తూర్పు గోదావరి, విజయనగరం, శ్రీకాకుళం జిల్లాల్లో నిర్వహించిన కార్యక్రమాల వివరాలు -

విశాఖపట్నం జిల్లా : కాగువలస : విశాఖ జిల్లా, పాడేరు ప్రాంతం, పెదబయలు మండలం, అరడకోట పంచాయితీ, కాగువలసలో మహిళా దినోత్సవ వేడుకలు జరిగాయి. సంప్రదాయ ధింసా నృత్యంతో కార్యక్రమం ప్రారంభమైంది. వికాసిని సంఘం నుండి పి. గున్నమ్మ, జె. ఇందిరా, కాంతమ్మ, పద్మ కుమారి, అలాగే స్థానిక ఉపాధ్యాయుడు ఎం. మోహనరావు, బొంజుబాబు, లయ ఫీల్డ్ కో-ఆర్డినేటర్ మరియు ఇతరులు పాల్గొన్నారు. “మార్చి 8వ తేదీ మహిళా దినోత్సవాన్ని అందరం ఒక వండుగలా జరుపుకోవాలి. మన అభివృద్ధిని, సమస్యలను చర్చించుకోడానికి ఇదొక వేదిక కావాలి. మన ఆదివాసీ మహిళలు నిజంగా అభివృద్ధి చెందాలంటే ముందుగా మన హక్కుల గురించి మనం తెలుసుకోవాలి. వాటి సాధనకు పోరాడాలి. మన తరపున ఎవరో వచ్చి ఏదో చేస్తారని కూర్చుంటే అభివృద్ధి సాధ్యం కాదు”, అని పి. గున్నమ్మ ఈ సందర్భంగా తోటి మహిళలకు సందేశం ఇచ్చారు, ఈమె గత 20 ఏళ్లుగా ‘వికాసిని’ ఆదివాసీ మహిళా సంఘం సభ్యులుగా, సామాజిక కార్యకర్తగా ఆదివాసీల మహిళల అభివృద్ధి కొరకు కృషి చేస్తున్నారు.

మహిళా దినోత్సవ చారిత్రక అంశాలపై జె. ఇందిరా మాట్లాడారు. శ్రీ మోహనరావు “ఇంతటి మారుమూల ప్రాంతంలో మహిళా దినోత్సవం జరపడం చాలా సంతోషంగా ఉంది. ఈ సమాచారం అట్టడుగు ఆదివాసీ మహిళకు చేరడం నిజంగా గొప్ప విషయం” అన్నారు. పరిచయ ఫీల్డ్ కో-ఆర్డినేటర్, ఎన్. శ్రీనివాస్ “2030 నాటికి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సుస్థిర అభివృద్ధిని సాధించాలని

బిక్యర్యాజ్య సమితి ఆశిస్తుంది. అయితే ఎన్ని చట్టాలు, హక్కులు ఉన్నా, ఆడవారిని చిన్న చూపు చూసే మగవారిలో మార్పు రాకపోతే అభివృద్ధి సాధ్యం కాదు. అలాగే స్త్రీలు కూడా తమకు గల అవకాశాలను అందిపుచ్చుకొని, ముందడుగు వేయగలగాలి. ఈ విషయంలో ఇంకా చాలా మార్పు రావాలి” అని అన్నారు. “మహిళల్లో రాజకీయ అధికారం వచ్చినప్పుడే నిర్ణయాధికారం చేతికి వస్తుంది. అలా వచ్చిన అధికారాన్ని తాము సొంతంగా ఉపయోగించుకోగలగాలి, రాబోయే ఎన్నికలలో మరింత మంది ఆదివాసీ మహిళలు సర్పంచులుగా, వార్డు మెంబర్లుగా ఎన్నికై, స్వయం పాలనలో సరైన పాత్రను నిర్వహించాలి” అని పి. బొంజుబాబు కోరారు. మహిళలకు అందుబాటులో ఉన్న వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల గురించి బిడ్డా దేముడు వివరించారు.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా : తూర్పు గోదావరి జిల్లా దాలిపాడు గ్రామ పంచాయితీ పరిధిలోని గుమ్మరిపాలెం, వై. రామవరం మండలం, చవిటిదిబ్బలు పంచాయితీలోని తోటకూరపాలెం రెండు గ్రామాల్లో మహిళా దినోత్సవం జరిగింది.

గుమ్మరిపాలెం : గుమ్మరిపాలెం, లయ సంస్థ కార్యాలయంలో ఈ వేడుకలు జరిగాయి. గుమ్మరిపాలెం, దాలిపాడు, పూతిగుంట మరియు ముసలిపాలెం నుండి దాదాపు 80 మంది ఆదివాసీ మహిళలు, యువత కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. “నేడు ప్రగతిపథవుల్లో

చేప చూపులు గల చెలియ, ఎవరిది? (మీనాక్షి)

మహిళలే ముందున్నారు, మహిళల సంరక్షణకు ఎన్నో హక్కులు, చట్టాలు ఉన్నాయి, ఉదాహరణకు గృహ హింస నిరోధక చట్టం, బాల్య వివాహాల నిషేధ చట్టం వంటివి అనేకం ఉన్నాయి. వీటిని మరింత ప్రజల్లోకి తీసుకువెళ్లడానికి సంస్థలు తమ వంతు కృషి చేయాలి” అని అడ్డతీగల సర్కిల్ ఇనస్పెక్టర్ (CI) శ్రీ మురళీ కృష్ణ అన్నారు. ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసిన ఈయన చట్టాలపైన, ప్రాంతీయ ఆరోగ్య సమస్యలైన మలేరియా, టైఫాయిడ్, కామెర్లు వంటి వ్యాధుల నివారణపైన అవగాహన కల్పించారు. గ్రామాల్లో పోలీసు శాఖ నిర్వహిస్తున్న చైద్య శిబిరాల గురించి వివరించారు. విశ్రాంత పశువైద్య అధికారి గుడ్ల త్రిమూర్తులు, దాలిపాడు ప్రెసిడెంట్ కర్రా వెంకాయమ్మ, ఆశ కార్యకర్త సుంధ్రు కాసులమ్మ, గ్రామ సంఘం లీడర్ చెవల రత్నం, వార్డు సభ్యులు కె. కాసులమ్మ, పందెల సోమయ్య, వనజ కార్యకర్త ఎం. కాసులమ్మ ఈ సందర్భంగా తమ సందేశాలను వినిపించారు. లయ సంస్థ నుండి ఎ. పద్మావతి & ఇ. గౌరి శంకర్ మాట్లాడుతూ, ఆదివాసీ మహిళలకు సరైన చదువు, సమస్యల పట్ల అవగాహన, నాయకత్వం లేకపోవడం, సమాజంలో స్త్రీల పట్ల వివక్షత మొదలైన కారణాల వల్ల ఆదివాసీ మహిళలు నేటికీ అభివృద్ధికి దూరంగా ఉండిపోయారని, ఇకనైనా ఈ పరిస్థితిలో మార్పు రావాలని, ప్రతి మహిళా చైతన్యవంతురాలై, తన హక్కులను, చట్టాలను, ప్రభుత్వ పథకాలను తెలుసుకొని, సక్రమంగా వినియోగించుకోగలగాలని, ఇందుకు అవసరమైన సహకారాన్ని అందించడానికి సంస్థ ఎప్పుడూ సిద్ధంగా ఉంటుందని చెప్పారు.

తోటకూరపాలెం : స్థానిక కస్తూరిబా బాలికల ఆశ్రమ పాఠశాలలో 8,9 తరగతుల బాలికలు, 38 మంది ఉపాధ్యాయురాళ్ళుతో

మహిళా దినోత్సవం జరిగింది. ముఖ్య అతిథి, పాఠశాల ప్రధాన ఉపాధ్యాయురాలు శ్రీమతి ఎమ్. సీత మాట్లాడుతూ, ఎప్పటి నుండో మార్చి 8వ తేదీని అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవంగా జరుపుకోవడం ఆనవాయితీ, కానీ మనం ఇంతవరకూ ఎప్పుడు జరుపుకోలేదు. ఈ రోజు జరుపుకోవడం చాలా ఆనందం. ఈనాటి బాలబాలికలే రేపటి మహిళలు కాబట్టి, మీరంతా చదువుతోపాటు అవసరమైన అన్ని విషయాలను నేర్చుకొని, అన్ని రంగాల్లో ముందుండాలి. అప్పుడే మనకు నిజమైన మహిళా దినోత్సవం వస్తుంది.” అన్నారు. లయ సంస్థ, మహిళా సాధికారత విభాగం నుండి శ్రీమతి ఎ. పద్మావతి మహిళా దినోత్సవ చారిత్రక నేపథ్యం, మహిళలకు నేడున్న ప్రత్యేక వసతులు, హక్కుల

సాధనకు జరిగిన వివిధ ఉద్యమాల గురించి బాలికలకు వివరిస్తూ, వాటి ఫలితంగానే మహిళలు నేడు ఈమాత్రమైనా ఆయా రంగాల్లో మగవారితో సమానంగా పనిచేయ గలుగుతున్నారని, మీరు బాగా కష్టపడి చదువుకొని, మరింత ప్రగతిని, మరిన్ని హక్కులను పోరాడి సాధించుకోవాలని విద్యార్థినులను కోరారు.

విజయనగరం జిల్లా : జరడ గ్రామం : కురుపాం మండలం, జరడ పంచాయతీ, జరడ గ్రామంలో మార్చి 8న మహిళా దినోత్సవ

వేడుకలు జరిగాయి. జరడ, జంపరకోట, పట్టాయిగడ్డ, పొడుదాం గ్రామాల నుండి దాదాపు 80 మంది ఆదివాసీ స్త్రీ, పురుషులు కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. శ్రీమతి వి. గురపన్నె జరడ పంచాయతీ సర్పంచ్ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. ఈమె “మహిళలు అన్ని రంగాల్లోనూ భాగస్వాములు కావాలి. విద్యా, సామాజిక, రాజకీయ రంగాలన్నిటిలోనూ అభివృద్ధి సాధించడం ద్వారా గౌరవప్రధానంగా జీవించవచ్చు” అన్నారు. గ్రామ మహిళా సంఘం సభ్యురాలు శ్రీమతి అమరావతి మన పంచాయతీలో మహిళా దినోత్సవం జరపడం ఇదే మొదటిసారిని, ఇందుకు చాలా ఆనందంగా వుందని, ఈ విధమైన కార్యక్రమాల వల్ల మహిళల్లో చైతన్యం, తద్వారా అభివృద్ధి సాధ్యపడతాయని పేర్కొన్నారు.

(తరువాయి భాగం పేజి నెం. 19లో...)

మూఢాచారాల నివారణ చట్టం చేయాలి

మన భారతదేశం వివిధ మతాలు, సంస్కృతులు, భాషలకు పుట్టినిల్లు. అదేవిధంగా సంప్రదాయం పేరుతో కొనసాగుతున్న దురాచారాలకు మూఢనమ్మకాలకు కొదవలేదు. వాటిలో కొన్ని మతం, కులం పేరుతో, కొన్ని మతంతో సంబంధం లేకుండా కొనసాగుతున్నాయి. మన భారతదేశం శాస్త్రీయంగా దినదినాభివృద్ధి చెందుతూ నిత్యం సైన్స్ ఫలితాలను అనుభవిస్తుంది. జాతీయ నేర నమోదు సంస్థ నివేదిక ప్రకారం దేశంలో 17 రాష్ట్రాలలో చేతబడి, చిల్లంగి, బాణామతి వంటి వాటివల్ల పశువులకు, మనుషులకు రోగాలు వస్తున్నాయని, మనుషులు చనిపోతున్నారని భావించడం కారణంగా అమాయకులపై దాడులు, హత్యలు జరుగుతున్నాయి. కొన్ని ప్రాంతాల్లో చెడుపు వలన పంటలు పండడం లేదనే నమ్మకాలు ఉన్నాయి. చాలా ప్రాంతాలలో క్షుద్రశక్తుల ప్రసన్నం కొరకు పూజలు, నరబలి సంఘటనలు జరుగుతున్నాయి. తేది. 31-01-2018 సంపూర్ణ చంద్ర గ్రహణం రాత్రి హైదరాబాద్, ఉప్పల్ దరి చిలుకానగర్లో 3 నెలల పసిబిడ్డ నరబలి జరిగింది. బాణామతి పేరుతో ఏటా సుమారు 200 మంది హత్య చేయబడుతున్నారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో కొందర్ని చిత్రహింసలు పెట్టడం, పశు పీకడం, నాలుకలు కోయడం, మల మూత్రాలు త్రాగించడం లాంటి సంఘటనలు జరుగుతున్నట్టు టీవీ, పత్రికల కథనాల ద్వారా తెలుస్తున్నప్పటికీ బాధ్యులపై చట్టపరంగా కఠిన చర్యలు లేకపోవడం ఇటువంటి హింసాత్మక చర్యలు పునరావృతం అవుతూనే ఉన్నాయి. మంత్రశక్తులు, తాంత్రిక విద్యలు, అతీంద్రయశక్తులు వశీకరణ విద్యలు ఉన్నాయని, వాటి ద్వారా అన్ని సమస్యలు పోగడతామని కొంతమంది హైటెక్ విష ప్రచారం చేస్తున్నారు. మరికొంతమంది నకిలీ స్వామీజీలు, బాబాలు దైవాంశ సంభూతులుగా ప్రచారం చేసుకొని, అమాయక స్త్రీలను వశపరచుకొని అత్యాచారం చేసిన సంఘటనలు ఎన్నో జరుగుతున్నాయి. వీరు వందల ఎకరకాలలో ఆశ్రమాలు నిర్మించుకొని, ప్రజలను అనేక రకాలుగా దోపిడీ చేస్తున్నారు. ఇలాంటివారు అవినీతికి, అక్రమాలకు పాల్పడుతూ దొరికిపోయిన సంఘటనలు వెలుగులోకి వస్తున్నా వారు చట్టానికి చిక్కకుండా తప్పించుకుంటున్నారు. కొంతమంది ప్రజలు అనారోగ్యానికి ఆధునిక వైద్యాన్ని విస్మరించి తాయత్తులు, రక్షరేకులు, మంత్ర తంత్రాలను నమ్మి ఉన్న జబ్బులను ముదర బెట్టుకుంటున్నారు. క్షుద్రశక్తులను వశపరచుకొని ఇతరులకు కీడు చేయవచ్చని టీవీలలో వచ్చే ప్రకటనలను నమ్మి కొందరు మోసపోతున్నారు. కొన్ని సినిమాలు, టీవీలలో వచ్చే దెయ్యాలు, భూతాలు, తదితర క్షుద్రశక్తుల వృత్తాంతాలను చూసి, పిల్లలతో సహా పెద్దవాళ్లు కూడా భ్రమలో పడి మానసిక బలహీనతకు గురవుతున్నారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో గుప్త నిధుల కోసం నరబలులు, జంతుబలులను ఇవ్వడం ఇప్పటికీ చూస్తూనే ఉన్నాం. మూఢ నమ్మకాల్లో భాగంగానే తెలంగాణలోని అనేక జిల్లాల్లో ఇప్పటికీ జోగిని, బసివిని పేరుతో దళిత యువతులను దేవుళ్లకిచ్చి వివాహం చేసి, ఆ తర్వాత వారినిపడుపు వృత్తిలోకి నెడుతున్న సంఘటనలు నిత్యం జరుగుతూనే ఉన్నాయి. అశాస్త్రీయ భావాలను గుడ్డిగా నమ్మి ప్రజలు మోసపోతున్నారు. భారత రాజ్యాంగం అధీకరణం 21 ప్రకారం ప్రతి పౌరుడు స్వేచ్ఛగా, ఆరోగ్యంగా జీవించే హక్కు కలిగివున్నాడు. కానీ మూఢ నమ్మకాల వలన జరుగుతున్న దాడులు, హత్యల వలన ఆ హక్కు ఉల్లంఘించబడుచున్నది. మహారాష్ట్రలోని మూఢనమ్మకాలనకు వ్యతిరేకంగా 13 సంవత్సరాలుగా పోరాటం చేసిన ప్రముఖ హేతువాది డా॥ నరేంద్ర దబోల్కర్ 20-8-2013న చాందస వాడుల చేతిలో హత్యకు గురయ్యారు. ఆయన మరణానంతరం నాలుగు రోజులకే మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం మూఢనమ్మకాల నిర్మూలనా చట్టం చేసింది. ఆ కోవలోనే ఇటీవల 17-11-2017న కర్నాటం రాష్ట్రం కూడా చట్టం చేసింది. బీహార్, జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ఘడ్, ఒరిస్సా, రాజస్థాన్ రాష్ట్రాలలో కూడా మూఢనమ్మకాల నివారణకు చట్టం కొరకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. 12-2-2000 నుండి 17-2-2000 వరకు తెలంగాణ జిల్లాలు బెల్లంపల్లి, గోదావరి ఖని, కరీంనగర్, సిద్దిపేట మీదుగా రాజధాని వరకు సుమారు 500 కి॥మీ॥లు భారత నాస్తిక సమాజం కార్యకర్తలతో సైకిల్ ర్యాలీ చేసి, మూఢనమ్మకాల నివారణకు చర్యలు తీసుకోమని అప్పటి ముఖ్యమంత్రికి వినతిపత్రం సమర్పించింది. రాష్ట్ర విభజన తరువాత జూలై మొదటివారం 2015 సం॥లో విశాఖ జిల్లాలో విస్తృతంగా పర్యటించి మన ముఖ్యమంత్రికి, అందరి తహశీల్దారులకు విజ్ఞాపన పత్రాలు ఇచ్చింది. సుమారు 5 వేల కరపత్రాలు పంచింది. అలాగే విజయనగరం, ఎస్. కోట, తదితర ప్రాంతాలలో విలేకరుల సమావేశాలు నిర్వహించి మూఢనమ్మకాల నివారణ చట్టం ఆవశ్యకత గురించి తెలియజేసింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 51 (ఎ. హెచ్) విభాగం ప్రకారం శాస్త్రీయ స్పృహను, మానవతావాదాన్ని, పరిశీలనాతత్వాన్ని, సంస్కరణను పెంపొందించుకొనుట ప్రతి భారతీయ పౌరుని విధి. మతోన్మాదానికి, కులతత్వానికి, మూఢనమ్మకాలకు వ్యతిరేకంగా జీవితాంతం పోరాడిన తమిళనాడుకు చెందిన ప్రముఖ నాస్తిక ఉద్యమ నాయకుడు పెరియార్ ఇ.వి. రామస్వామి ఉద్యమస్ఫూర్తితో విశాఖపట్నంలో 1972 ఫిబ్రవరి 13న డాక్టర్ జయగోపాల్ ఆధ్వర్యంలో భారత నాస్తిక సమాజం స్థాపించబడింది. అప్పటి నుండి అనేక ఉద్యమాలు నిర్వహించిన చరిత్ర సంఘానికి ఉన్నది. ప్రజలక్షేమం దృష్ట్యా మూఢనమ్మకాల నిర్మూలనకు చట్టం చేయుటకు రాష్ట్రప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తీసుకుని రావలసిందిగా రాజకీయ పార్టీలకు, మేధావులకు, శాస్త్రజ్ఞులకు, ప్రజాప్రతినిధులకు, ప్రజలకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాము.

తేది : 06-02-2018

భారత నాస్తిక సమాజం
(కరపత్రము)